

DIRVA

Nr. 102

Rugsėjis-September 2, 1960

Cleveland, Ohio

KASAI PROVINCIJOJE TEBEVYKSTA KAUTYNĖS TARP LUMUMBOS IR BALUBOS GENTIES

IT protestas Belgijai.- Afrikos valstybės įspėja Lumumbą.

Jungt. Tautų gen. sekret. Dag Hammarskjöld pareiškė formalų protestą Belgijai, kai paaiškėjo, kad Kongo tebėra likusių neišgabentų belgų kareivių. Jis pareikalavo, kad paskutinis kontingentas būtų išgabentas "tuoj pat".

Belgija buvo pranešusi, kad paskutiniai kovos dalinių kontingentai jau esą evakuoti, tačiau iš Jungtinių Tautų stebėtojų gautomis žiniomis, ten dar yra likę 600 belgų karių.

Belgijos delegacija Jungtinėse Tautose tuoj pat reagavo į protestą, pranešdama, kad tai atsitikę dėl transporto priemonių stokos. Esą, Belgijos vyriausybė prašiusi Jungtines Valstybes atsiųsti lėktuvų, bet, jiems neatvykus, 337 kariai liko Kaminos bazėje, iš kur jie būsia išgabenti galimai greičiau.

Apie 400 parašutinių, kurie dėl transporto priemonių stokos buvo suveluoti atitraukti iš Albertvilės Katangos provincijoje, išgabenti dviem dienom vėliau, negu Belgija buvo pažadėjusi.

Jungt. Tautų gen. sekret. Hammarskjöldas taip pat paskelbė, kad Jungtinės Tautos perėmusios iš belgų du didžiuosius aerodromus Konge. Padedant belgų apmokytams technikams, Jungt. Tautų Komanda administruos abi didžiąsias bazines — Kamina ir Kitoną. Jose bus draudžiama nusišauti bet kokiems civiliniams ar kariniams lėktuvams, išskyrus tuos, kurie "tarnauja Jungtinių Tautų tikslams".

Belgijos atstovo pranešime sakoma, kad tiems aerodromams aptarnauti reikės apie 1,500 vyrų, iš jų 1000 Kaminose ir 500 Kitonoje. Daugumą jų sudarys belgų apmokytų kongiečių — mechanikų, aerodromo tarnyba ir kiti technikai. Aerodromų priežiūros viršininku paskirtas Galo Plaza Lasso, buvęs Ekvadoro prezidentas.

Rajeshwar Dayal iš Indijos, naujasis Jungt. Tautų gen. sekret. įgaliotinis, į Kongą išvyks šios savaitės pabaigoje, pasibaigus pasitarimams tarp jo, gen. sekret. Hammarskjöldo ir pasekr. Bunche.

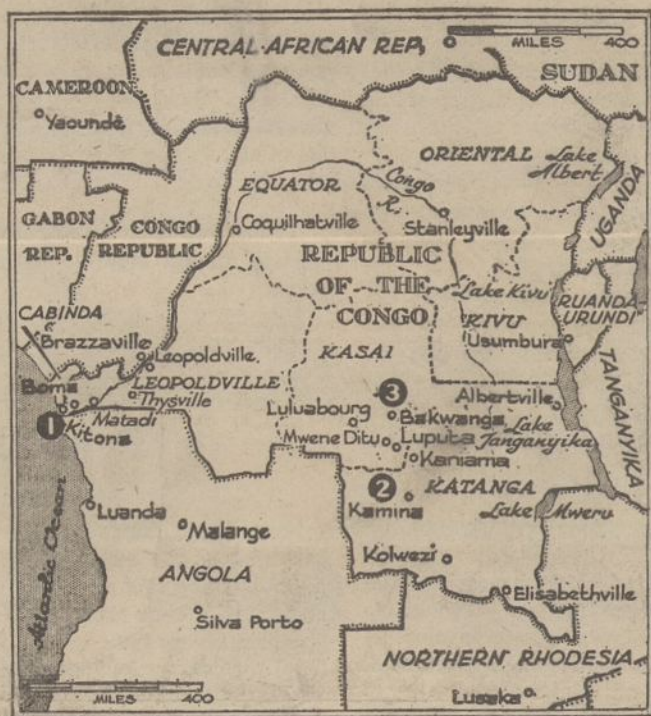
Leopoldvilleje trylikos Afrikos valstybių delegatai

privačiame pasitarime įspėjo Lumumbą, kad toki incidentai, kaip praeitą savaitę įvykęs aštuonių amerikiečių ir dviejų kanadiečių primušimas, turį būti sustabdyti. Įspėjimas turįs reikšti, kad, jeigu Kongo armija ir policija ir toliau terorizuos baltuosius Jungt. Tautų personalo narius, Lumumba nebegalįs tikėtis Afrikos valstybių paramos.

• deklaruota padidinti ir suderinti su Jungtinėmis Tautomis Afrikos valstybių parama Kongui;

• pasmerkti "atskalūniški ir kolonialistiški sąjūdžiai", siekį suskaldyti Kongą" ir deklaruota, kad centrinė vyriausybė yra vienintelis ir legalus Kongo autoritetas.

Katangos vyriausybė pa-

JT gen. sekret. Hammarskjöld pareiškė protestą Belgijai, kad Kito (1) ir Kaminos (2) bazių vis dar tebėra neišgabenti belgų kareiviai, Kasai provincijoje (3) vyksta žiaurus pilietinis karas tarp sovietų bloko remiamos Lumumbos kariuomenės ir balubų genties.

Amerikiečius sumušę kongiečiai yra areštuoti ir būsia perduoti kariniam teismui. Kongo laikraščiuose buvo paskelbtas Kongo armijos vado gen. Lundulos formalus apgailestavimas dėl incidento Stanleyvilleje.

Leopoldvilleje vykstančioje Afrikos valstybių konferencijoje Tuniso delegacija pravedė rezoliuciją, kurioje apgailestaujami incidentai, trukdą nuoširdų bendradarbiavimą tarp Jungtinių Tautų ir Kongo vyriausybės. Vienam Lumumbos laikraščiui vėliau užpuolus Tuniso delegaciją dėl tos rezoliucijos, jos lyderis dr. Mokkadem protesto ženklą išėjo iš Kongo senato su ruošto oficialaus priėmimo.

Minėtoje rezoliucijoje taip pat buvo:

• rekomenduota Afrikos valstybių šefų konferencija, kuri pateiktų savo pažinūras rugsėjo 20 pradedančiai Jungt. Tautų plenumo sesijai;

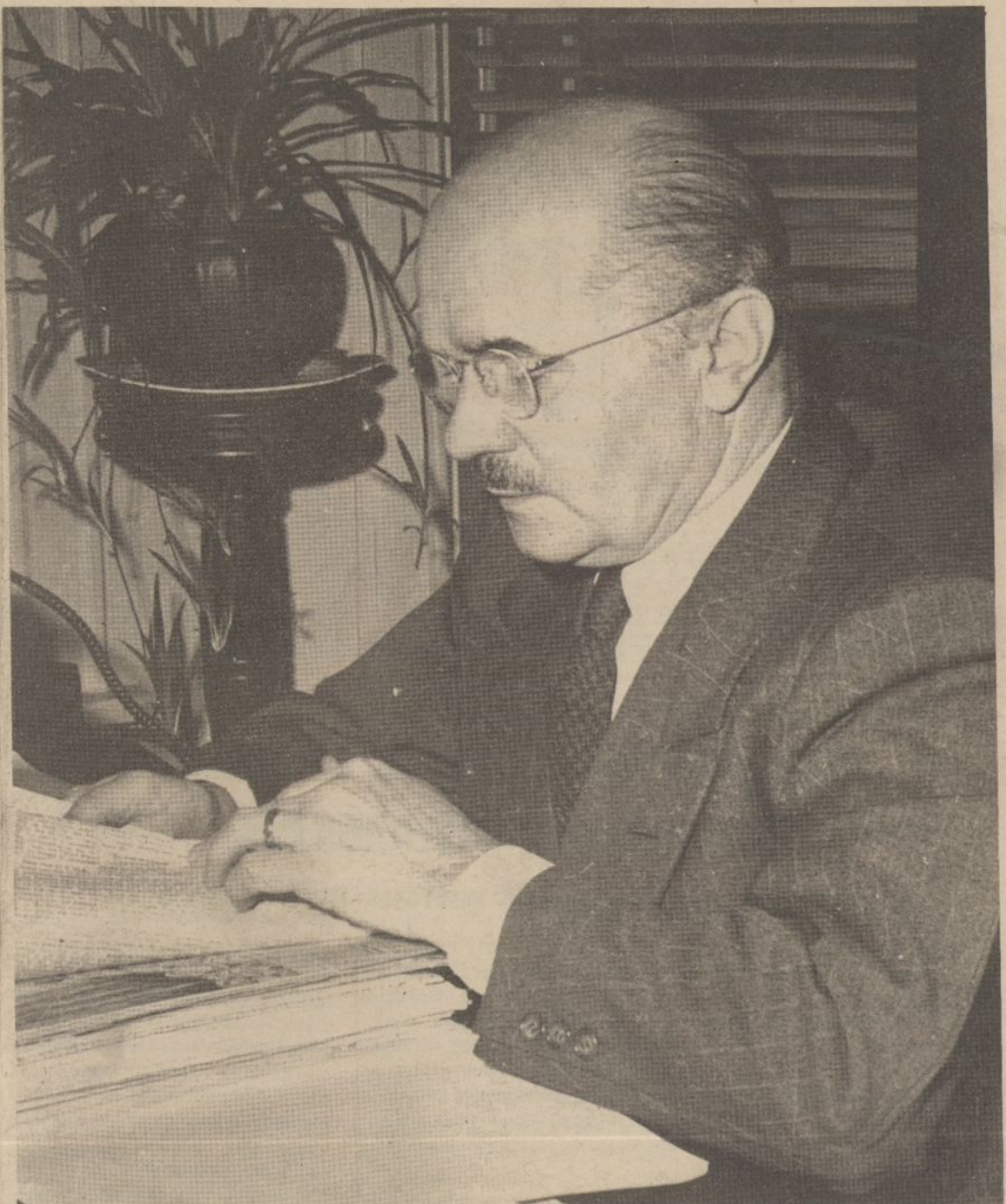
grasino išardysianti belgų karinę bazę Kaminose, jeigu Jungtinės Tautos negarantuosiančios, kad Kongo armijos daliniais bus uždrausta joje nusileisti.

Provincijos prez. Tshombe būkštauja, kad bazė, šiuo metu saugoma tik vieno airių bataliono, galinti būti užgrobtą Kongo kariuomenės ir panaudota atskylančiai provincijai užvaldyti.

Grasino pasėkoje Jungtinių Tautų Komandos vadovybė paskubomis perkėlė į Kaminos bazę 100 švedų kareivių, kad sustiprintų įgulas. Bazė būsianti neutralizuota, ir jon būsia įsileidžiami tik Jungt. Tautų lėktuvai.

Kasai provincijoje tebevyksta žiaurios kautynės tarp Lumumbos armijos ir balubos genties. Nepriklausoma pasiskelbusios Kasyklų valstybės prez. Kalondji telegramomis Jungt. Tautoms ir Prancūzijos prez. De Gaulle pranešė, kad Lumumbos armijai ten vadovauja iš Čekoslovakijos atsiųsti komunistai ir reikalauja, kad Jungtinės Tautos pasiųstų neutralius stebėtojus vietoje patikrinti būklę. Mažoje Kalonji armijoje esą apie 60 belgų, kurie suorganizavo savanorių dalinius.

Kalonji pareiškė, kad jo daliniai jau atsiėmę sostinę Bakvangą, kuri praeitą savaitę buvo patekusi į Lumumbos rankas. Esą atsiimti ir Luputos, Ganikos bei Mvene Ditu miestai, kurie anksčiau taip pat buvo patekę į Lumumbos rankas. Atsiimtuose miestuose, kaip skelbia Kalonji, randami masinių žudynių pėdsakai.

Lietuvos konsulas Chicagoje Dr. Petras Daužvardis šiemet mini 35 metus savo diplomatinės tarnybos. 1925 m. rugpjūčio mėn. jis pradėjo eiti pareigas Lietuvos užsienių reikalų ministerijoje ir tuoj pat metų gruodžio mėnesį buvo paskirtas vicekonsulu New Yorke, Chicagoje Lietuvos konsulu yra nuo 1937 m. Ir tai vienas iš jūdriausių Lietuvos valstybės reikalų gynėjų, dirbančių diplomatinėje tarnyboje.

Dirvos nuotrauka

KOMUNISTAI PASKELBĖ BERLYNO BLOKADĄ

Vakarų valstybių kariniai komendantai Berlyne pareiškė protestą Sovietų Sąjungai dėl susisiekimo miesto ir su miestu varžymų, kuriuos Rytų Vokietijos komunistinis režimas įvedė rugpjūčio 30 vakare.

Komunistai aklina uždarė Vak. Vokietijos gyventojams praėjimus į Berlyną per sovietinę zoną ir iš Vakarų Berlyno į Rytų Berlyną, tariamai norėdami apsisaugoti nuo vokiečių pabėgėlių ir buvusių karo belaisvių, kurių suvažiavimas Berlyne turėjo įvykti šios savaitės pabaigoje. Draudimas įvestas penkioms dienoms: nuo rugpjūčio 31 iki rugsėjo 4, o suvažiavimas turėjo įvykti rugsėjo 1 - 4 dienomis. Rytų Vokietijos vyriausybė kaltino, kad toki "Vakary Vokietijos militaristų ir tautos atplaišų" suvažiavimai sukėlė pavojų taikai ir įspėjo, kad Vakary sąjungininkai nesiskraidintų jų į Vakary Berlyną trim oriniais koridoriais, kurie esą skirti tik "Vakary Berlyne karinių jėgų aprūpinimui".

Atskirame pareiškime komunistai paskelbė, kad nepraleisą

Vakary Vokietijos gyventojų į Rytinį Berlyną, jei tie neturėsą sovietinių įstaigų išduotų leidimų. Vakary Beryno gyventojams ir kariniam sąjungininkų personalui, kaip atrodo, tie lokaliniai varžymai netaikomi.

Protesto notą Vakary valstybių kariniai komendantai įteikė sovietams po pasitarimo su burmistru Willy Brandt. Jos tekstas dar nepaskelbtas, tačiau sakoma, kad joje protestuojama prieš

"brutalią laisvo susisiekimo teisės Berlyne pažeidimą".

Berlyno stebėtojų sluoksniuose tikima, kad komunistai šia laikine blokada norį iširti Vakary reakciją į atnaujinamą politinį spaudimą Berlyne. Šia laikine blokada komunistai sulaužė 1949 birželio 20 Paryžiuje pasirašytą sutartį, garantuojančią laisvą priėjimą į Berlyną, ir kitus keturių didžiųjų valstybių susitarimus dėl miesto.

PABĖGĘ AMERIKIEČIAI DIRBA SOVIETAMS

Valstybės departamentas paskelbė, kad II pasaulinio karo metu buvęs aukštas amerikiečių žvalgybos valdininkas, Lotynų Amerikos sekcijos viršininkas Maurice Halperin šiuo metu dirba sovietams Maskvoje.

Po karo, 1954 metais, jis buvo atleistas iš Bostono universiteto, kai atsisakė prisipažinti, ar buvęs komunistas. Jis viename liudijime buvo susietas Sternų žpiuonažo žiedu.

Tas valstybės departamento pareiškimas yra įterptas į memorandumą, kuriuo siekiama įstatymo, draudžiančio išduoti užsienio pasus asmenims, remiantiems tarptautinį komunizmą. Aukščiausias Teismas 1958 metais įsakė, kad užsienio pasai neturėtų būti sulaukomi komunistams ar kitiems asmenims dėl jų politinių įsitikinimų. Po to Aukšč. Teismo potvarkio Halperinai, kurie tuo metu gyveno Meksikoje, per tenyktę JAV ambasadą gavo užsienio pasus ir atsidūrė Maskvoje, kur dabar Halperinas padedą ruošti komunistinės infiltracijos į Lotynų Ameriką planus.

PASITARIMAI DĖL MALI

Sudano Respublikos premjeras Modibo Keita atvyko į Paryžių tartis su prez. De Gaulle dėl Mali Federacijos skilimo. Mali šdilo rugpjūčio 20, kai Sudano partneris federacijoje, Senegalijos Respublika, apkaltino sudaniečių vadus, kad tie siekia dominavimo unijoje. Trim dienom vėliau Paryžiuje lankęsis Senegalijos premjeras Mamadou Dia pareiškė prez. De Gaulle, kad Senegalija negrįšianti į federaciją.

* Kongreso atstovas John W. McCormack pareikalavo kongreso tyrinėjimų, kurie nustatytų, ar du neseniai dingę Tautinės Saugumo Agentūros matematikai, Bernon F. Mitchell ir William H. Martin, tikrai išsigabenę į Sovietiją svarbius šifro duomenis, kurių dingimas esąs "žymiai pavojingesnis, negu oficialiai skelbiama".

INDONEZIJA STIPRINA

AKCIJĄ PRIEŠ OLANDUS

Prez. Sukarno paskirtasis Indonezijos parlamentas formaliai paragino ministerių kabinetą konfiskuoti visus dar krašte pasilikusias neatimtas olandų investicijas.

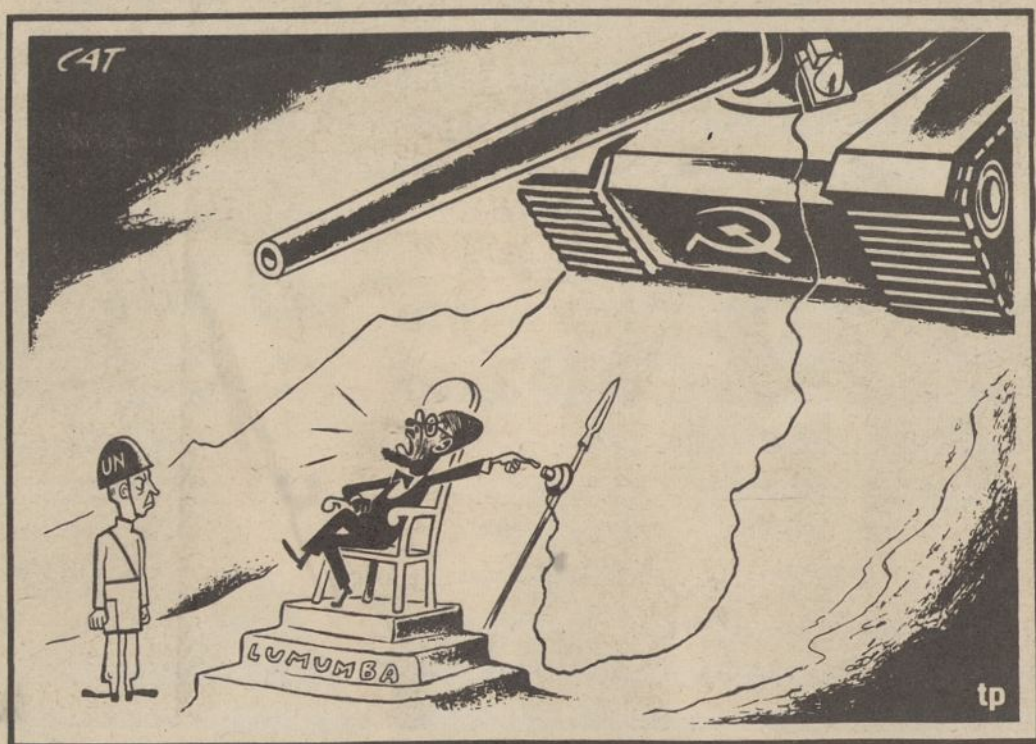
Ta akcija turėtų būti kerštas prieš "agresyvią" Hagos politiką, pasilaikant Vakary Gvinėją, kurią pretenzijas reiškia Indonezija.

Parlamento rekomendacija, reiškianti komunistų pergalę, turėtų paliesti olandų naftos bendrovės Shell Indonesia refineries ir kitas bendrai su kitomis tautomis turimas investicijas.

Antroje parlamento rezoliucijoje buvo griežtai protestuojama prieš Japonijos leidimą lankytis olandų lėktuvnešiu Karel Doorman Japonijoje ateinančių mėnesį. Jeigu Japonija nepaklusianti Sukarno protesto ir neatšauksianti leidimo lėktuvnešiui, Indonezija pradėsianti Japonijai taikyti griežtas priemones diplomatinėje, ekonominėje ir prekybinėje srityse, - sakoma rezoliucijoje. Japonijos ambasadorius pareiškė, kad Japonijai nesąžininga atšaukti vizito, kuris atžymės Olandijos - Japonijos santykių 350 metų sukaktį.

Kasdieninis vaizdas Konge, kur Jungtinių Tautų Komandos kariai turi nuolat maišinti neramumus.

-- Man tereikia tik paspausti skambutį...

JUNGTINIŲ TAUTŲ ĮGULOS IŠ KONGO NEGREITAI BUS ATITRAUKTOS

Civilis Hammarskjoldas pasidarė pasaulinės armijos generolu

Kongo Respublika, kurioje ir toliau tebeviešpatuoja didelė maišatis, savo jėgomis negalės išspręsti krašto likimo. Ji, tiesa, yra nepriklausoma, tačiau visiškai nepajėgi savarankiškai valdyti netolimoje ateityje. Todėl Jungt. Tautų Komandai ir techniniam personalui, kuriuos gen. sekr. Hammarskjoldui pasisekė suorganizuoti nepaprastai greitu tempu, turės ten pasilikti ištisais metais. Jungt. Tautų armija galbūt vieną dieną taps nuolatine organizacija, skirta lokaliniams konfliktams likviduoti.

Net Dago Hammarskjoldo priešai pripažįsta, kad jis turi nepaprastų administracinių gabumų, o jo gerbėjai, kurių skaičius dabar yra daug didesnis, negu prieš trejus ar ketverius metus, jį vadina genijumi.

Du kartu jis parodė, kad per kelias valandas gali suorganizuoti žygiui paruoštą tarptautinį karinį junginį ir savo nepaprastuosius legionus per kelias dienas mesti į karštųjų konfliktų vietas. Vienas europietis, JT delegatas, ko sugebėjimus aptarė žodžiais: "Ką Eisenhoweris parodė karo metu, organizuodamas sąjungininkų jėgas, tą Hammarskjoldas šiandien atlieka mažesniu mastu, bet žymiai sunkesniais sąlygomis."

Hamarskjoldas, kuris toli gražu nėra kario tipas, šiandien yra tapęs generalisimu dviejų reikšmingų ginkluotųjų karinių organizacijų: dar tebeauginčios tarptautinės armijos Kongo ir JT apsaugos grupių, kurios sudaro dvi brigadas ir užtvartą tarp Izraelio ir arabų valstybių Art. Rytuose.

Antrąją Jungt. Tautų karinę grupę suformuoti buvo nutarta liepos 14 rytą Saugumo Tarybos posėdyje. Jau kitos dienos priešpiečių jį turėjo vyriausiąjį vadą, ir pirmieji karininkų kadrų buvo pakeliami į Leopoldsvilę. Kitą vakarą atvyko pirmieji kariniai daliniai iš Ganos ir Tuniso, o kiti buvo pasirodę išvykti iš Maroko ir Etiopijos.

Šiuo metu Jungtinės Tautos Kongo turi apie 17,000 karių iš 13 valstybių. Jie yra iš šių kraštų: Maroko -- 3220, Tuniso -- 2640, Etiopijos -- 2560, Ganos -- 2390 Airijos -- 1,370, Indonezijos -- 1000, Gvinejos -- 880, Švedijos -- 580, Mali -- 570, JAR -- 510, Sudano -- 390, Liberijos -- 220, Malajų -- 120. Be to, Burma ir Ceilonas yra atsiuntę štabo karininkų; dalis techninio personalo, reikalingo oriniam tiltui, perkelta iš Vid. Rytų Komandos, suverbuota iš Argentinos, Brazilijos, Indijos, Norvegijos, Švedijos ir Jugoslavijos. Tarp administracinio personalo esama apie 240 kanadiečių, ryšių specialistų, inžinierių iš Švedijos, pionierių ir kitų specialistų, be jau minėtųjų, iš Danijos, Olandijos, Pakistano, nekalbant jau apie sanitarines grupes iš įvairių kitų kraštų.

Jungt. Tautų Komanda Kongo pirmąją savaitę turėjo patrulinis džiupus ir kariuomenės transporto mašinas, įvairius lengvus lėktuvus, įskaitant mašinų sparnius, savą tiekimo tinklą, savą ryšių tarnybą ir, kaip Jungt. Tautose įprasta, puikią "Public Relations" organizaciją.

Jau pirmąją savaitę pusė visų Komandos karių Kongo

dėvėjo mėlynus šalmus. Specialiai užsakyti UNO antpečiai buvo iš New Yorko išsiųsti, praėjus trims dienoms po užsakymo.

Vienas aukštesnysis JT pareigūnas buvo pasiūstas į Kongą JT Komandos įsteigimo dieną, kad įrengtų radijo ryšį tarp Leopoldsvilės ir Jungt. Tautų sekretoriato New Yorke. Apie 85 sekretoriato valdininkai, jų tarpe kariuomenės transporto ir apgyvendinimo specialistai, politiniai ir kariniai patarėjai, administracijos specialistai, vertėjai ir saugumo valdininkai Kongan atvyko pirmąją JT Komandos gyvavimo savaitę.

Akcija buvo beveik dvigubai didesnė už tą, kurią Hamarskjoldas organizavo 1956 metais Artimiesiems Rytams, bet ši kartą ji buvo įvykdyta žymiai greičiau, negu tada. Daugelis karininkų stebėjosi Suezio krizės metu, kad Hamarskjoldas sugebėjo pirmąją karinę grupę ten suorganizuoti per penkias dienas, o pirmieji batalionai pozicijas užimti galėjo dar po trijų dienų. Ši kartą Hamarskjoldas, pasinaudodamas Suezio konflikto patirtimi, galėjo veikti dar greičiau.

Tikrasis abiejų JT karinių junginių štabas yra 18-jame Jungtinių Tautų pastato aukšte. Bet kariniai sprendimai, kol jie neįdiegia politinių klausimų, yra vietoje veikiančių karinių vadų rankose: jie gali dalinius grupuoti, perkeldinėti sava nuožūda, neat-siklausdami Hamarskjoldo. Visi Jungt. Tautų daliniai turi vengti ginkluotų konfliktų, tačiau turi teisę "jėga reaguoti į ginkluotą užpuolimą", bet praktiškai pirmiau gaunami įsakymai naudoti ašarinių dujų bombas ir šaudyti į orą, negu leisti į kautynes. Daugelio Jungt. Tautų dele-

gatų nuomone, Hamarskjold labai gudriai sudarė Kongo junginių sąstatą, atsižvelgdamas į afrikinį jautrumą. Nei rusai, nei amerikiečiai neturėjo progos pasiūlyti savo karinių vienetų, nes tiek Saugumo Taryboje, tiek JT plenumo tyliai pritariama Hamarskjoldo taisyklei, kad penki nuolatiniai Saugumo Tarybos nariai turėtų būti iš tokių tarptautinių armijų išjungiami. Tačiau didžiųjų valstybių pagalba transporto ir aprūpinimo klausimuose yra pageidaujama ir praktiškai net neišvengiama.

Dabar didįjį klausimą Jungt. Tautų sekretoriatui sukelia, kas apmokės antrosios tarptautinės armijos išlaikymą. Hamarskjoldui suteikti įgaliojimai Kongo išleisti apie 15 mil. dol., tačiau tų pinigų neužteks net pusei metų. O Jungtinių Tautų Komanda Kongo turės pasilikti, iki Saugumo Taryba nuspręs, kad jos uždavinys jau atliktas. Atsižvelgiant į kongiečių visišką nepajėgumą savarankiškai valdyti, tai reiškia, kad Jungtinių Tautų įguly pasilikimas Kongo turės nusitęsti eilę metų.

Teoretiškai tas išlaidas turėtų padengti papildomi Jungt. Tautų narių įnašai. Tačiau sovietinis blokas, arabų kraštai ir kai kurios kitos valstybės atsiskakė mokėti įnašus į JT armijos fondą, ir, kaip sakoma, to fondo skolos jau siekiančios kelis milijonus dolerių.

KERELIS BROS. CONSTRUCTION CO.

STATOME ĮVAIRIUS REZIDENCINIUS, MEDICINOS IR PREKYBOS TIKSLAMS SKIRTUS PASTATUS. ARCHITEKTAS ATLIEKA PLANAVIMĄ PAGAL JŲSŲ PAGEIDAVIMĄ. REpublic 7-8949 6350 S. ALBANY AVE. CHICAGO, ILL.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Numatoma, kad nuo šių metų liepos 1 d. dividendai bus pakelti iki 4 1/4.

MUTUAL Federal SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

Iš pasaulinės politikos užkulisių

ULBRICHTAS NERIASI IŠ KAILIO

Lediniai šaltos sovietų generolo Kotikovo, rusų sektoriaus Berlyne karinio komendanto, akys svaidda piktus žvilgsnius. Prieš jį susigūžęs, kaip nusikaltes mokinys prieš mokytoją, stovi kosiumu apsvilkęs žmogelis su žila barzdele -- vokiečių komunistų partijos šefas Walteris Ulbrichtas.

Kotikovas jį išsišaukė į savo štabą, nes jau nebeturėjo pykčio. Maskva per specialų kurjerį atsiuntė raštą su nemaloniu klausimu: kada pagaliau reikią tikėtis Vakarų sąjungininkų pasitraukimo iš Berlyno ir vakarų sektorių perėmimo sovietinėn globon?

Generolas Kotikovas žino, ką tai reiškia. Maskvoje nekantraujama, o nekantrumas gali reikšti nemalonę -- Sibiry. Generolas mėgsta gerai pavalgyti ir išgerti, jis nenori atsiskirti posto, kuris duoda jam progos pagyventi tokiu stiliumi, kuris su purtiniškais proletarinės valstybės papročiais neturi nieko bendro. Ir dabar prieš jį stovi tas vokiečiai -- nuolankus, pataikaujantis, kaip šunelis.

--Tamsta ir tamstos draugai mus įtraukė į tą būklę, -- rėkia Kotikovas.

Ulbrichtas nori teisintis. --Nutilk! -- Šaukia sovietinis žmogus. --Ar ne tamsta su savo vokiškaisiais draugais patarėte mums tai pradėti?

--Tamsta teisus, drauge generole, -- pagaliau Ulbrichtas sulaukia progos rusiškai prabilti.

--Bet tai buvo tik susirūpinimas dėl išlaikymo neseniai atgautų demokratinių teisių, kurioms grasino vakariečiai karo kurstytojai ir skaldytojai.

--Nesąmonė! -- murma Kotikovas, žvilgtelėdamas į Stalino paveikslą. --Tamsta mums sako, kad zonos likimui ir komunizmo konsolidavimui grės pavojus, jei nedings Vakarų Berlyno vitrinos. Ir tamsta toliau užtikrina, kad Vakarų Berlyno darbininkai vieningai stovi už tikrųjų demokratinių jėgų ir remis suklimą prieš amerikiečius, britus ir prancūzus.

Ulbrichtas užmerkia akis ir susimąstęs globsto savo barzdele. Taip, jis tikrai apie tai kalbėjo ir su savo draugais bandė įtikinti rusus. Nes, kartą į savo rankas paėmus Berlyną, jose netrukus atsidurs ir visa Vokietija -- taip tada tikėjo vokiečių komunistai.

--Jūs mus įtikinėjote, -- tęsia įniršęs Kotikovas, --kad amerikiečiai, britai ir prancūzai turės pasitraukti per porą savaičių. Pora savaičių praėjo. Maskva nori pagaliau matyti rezultatus. Sugalkovok ką nors, drauge Ulbrichtai!

Ulbrichtas sugalvoja.

--Kas yra? Kodėl durys uždarytos? --sovietinis ryšio karininkas prie Berlyno magistrato įniršęs daugelio miesto seimo rūmų duris. Lauke siunta tūkstantinė minia:

--Šalin susibankrutavusį magistratą! Šalin Wallstreeto bernus!

--Na! Kodėl durys uždarytos? --vėl kreipiasi rusas į durininką. --Jei ponas majoras pasinau-

dotų atsarginių išėjimu į kremo pusę...

--Niet! --šaukia rusas. --Karmininkai nenaudoja užpakalinių išėjimų.

Durininkas eina į savo kambarėlį, telefonuoja, pora atstovų pribėga prie ruso ir bando jį įtikinti, bet sovietinis žmogus nirsia:

--Niet! Niet!

Ieškomas raktas. Lauke siunta minia. Keletas paauglių nuardė geležinę tvorėlę prieėjimo. Pirmieji smūgiai jau dunda į duris. Susirūpinę vokiečiai žvalgosi į vienas kitą.

--Mes negalime rasti rakto, --aiškinama.

Sovietų karininkas išsitraukia pistoletą ir plonu balsu šaukia: --Jei raktas tuoj pat neatsiras, aš nušausiu, aš likviduosiu sabotažininkus!

Durys atidaromos. Ivanas nušvinta. Jį pasitinka minia paraudusiais veidais.

--Karašo, drauge majore!

Kaip potvynio banga minia užplūsta pastatą. Posėdžių salėje sėdimio pirmininkas dr. Suhr vos tik atidarė 80-jį eilinį posėdį. Bet durys staiga atsiveria ir salėn įsilaužia minia, garsiai šūkaukama. Raudonos vėliavos ir plakatai. Dr. Suhr žiūri siaučiančią minią. Paskui uždaro posėdį.

Tačiau taip greit demokratinių partijų miesto atstovai nepasiduoda.

Rugsėjo 6 jie bando dar kartą posėdžiauti. Ši kartą jie Rytų

Berlynan pasiėmė keturiasdešimt savanorių tvarkdaryų --civiliška apsirėngusių Vakarų Berlyno policininkų. Tačiau komunistiniai pilietinio karo strategai tikisi smurtu paimti į rankas visą Berlyno magistrato administraciją ir tuo pačiu miesto kontrolę.

Dar neprasidėjus posėdžiui, salėn įsiveržia SED smogikai. Vakarų laikraštiniams grūmiam kumštėmis, RIAS reporteriui nukerpamas kabelis. Dr. Suhr pasižvalgo į kolegas: --Beviltiška. Daugiau ir nebėra ko prarasti.

Tačiau išėjimus apsupo komunistinė policija.

--Dokumentus!

Su pasityčiojimo žypsenu jis atverčia liudijimus. Po to žvilgsnis į veidą, mostelėjimas, ir auka prieš save pamato pistoletų vamzdžius. Sužvanga grandinės, ir vėl nusivedamas vienas iš savanorių tvarkdaryų. Daugeis jų pabėgo į britų ir prancūzų ryšių karininkų raštines. Iš amerikiečių raštinių jie išvaromi su šūviu paruoštais pistoletais. Po dviejų dienų sovietų generolas Kotikovas duoda prancūzų generolui Ganeval garbės žodį: vyrai bus laisvai praleisti.

Atsidusę magistrato tvarkdaryai išeina iš rūmų. Lauke stovi rusų kareiviai: "Stoj!" Į vokiečius nukreipti rusų automatai. Jie pakelia rankas, žvalgosi į šalis --ten komunistinė policija. Vyrai žino, kad jų laukia sunkus likimas. (Bus daugiau)

Britų bazės Kipre

Nors Kipro nepriklausomybės amžius dar tebeskaiciuojamas dienomis, bet vietos komunistai jau pradėjo propagandą jai "praplėsti". Kiršinti gyventojus prieš britus, jų karines bazes, o ypač branduolinių ginklų laikymą tose bazėse.

Britų bazės Kipre yra likusios, kaip suvereninė britų teritorija. Bazė prie Akrotirio aerodromo ir jai priklausančios įrengimai yra pati didžiausioji karališkosios aviacijos bazė užsieniuose. Britų bazės Kipre yra paskutinis likęs regimas jų karinės jėgos ženklas rytinėje Viduržemio jūros dalyje. Jų efektingumas priklauso santykių su naująja Kipro respublika. Tuos santykius gali pabloginti kriminalinės arba disciplinarinės jurisdikcijos klausimai, galį iškilti dėl britų karių nusikaltimų už bazių ribų, arba kipriečių, dirbančių britų bazėse. Taip pat padidėjęs gyventojų priešiškas dėl branduolinių ginklų laikymo bazėse.

Šiuo metu britams išleidžiant dideles pinigų sumas saloje (galbūt iki 45 mil. dol. per metus),

komunistinės propagandos įtaka nėra ryški. Apie 15,000 kipriečių kasdieną eina dirbti į britų bazes, kiti per britų teritoriją eina namo, o apie 1000 kipriečių tebegyvena Akrotirio miestelyje. Taip pat britų šeimoms, neturėdamos užtenkamai patalpų savo bazėse, gyvena miestuose. Pakankamai butų savo bazėse britai galėsia turėti tik už kelerius metus. Net kariniai daliniai, kaip antrasis parašutinininkų batalionas, neturėdami patalpų, tuo tarpu gyvena palapinėse prie Limasol.

Didžiausioje Akrotirio bazėje laikomos keturios vidutinių bombonešių eskadrilės ir viena žvalgybinių eskadrilė pagal britų įsipareigojimą CENTO organizacijai. Nikosijoje stovi naikintuvai, transportiniai ir kiti lėktuvai yra skirti eventualiems veiksmams šiaurės Afrikoje. Tolimesnių distancijų skubiams atvejams Dekelijos bazėje laikomas jūdrus "riausių junginys", kuris gali būti greitai perverstas į bet kurį mažesnę karą Vid. Rytuose.

GREETINGS and BEST WISHES

FRENCH CUISINE

DUCK ORANGE - LOBSTER AMERICAINE
A VARIETY OF TOURNEDOS - FROG LEGS
SOUTE PROVENCAL - PREPARED BY
CHEF ETIENNE

THE WAGON WHEEL

AIR CONDITIONING - AMPLE PARKING
13114 WOODLAND AVE.
FOR RESERVATIONS Call LO 1-6900

20 metų tos srities

praktika

Vokiečių radijų
taisymas

TELEFUNKEN

Authorized Factory Service

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių

LAKEWOOD 1-4669

Sibiro tremtinio atsiminimai (48)

A. Valasevičius

MASKVOJE TVARKOME TOLIMESNĖS KELIONĖS REIKALUS

Paliekam visus mašinoje, o mudu su šoferiu einam sužinoti, ar viešbutyje yra vietų. Parodžius dokumentus, tuoj praneša, kad šiam Jaroslavo viešbuty, trečiam korpusė, gausim keturias lovas.

— Iš čia į visur netoli. Štai čia visuomet sustoja taksi. Matai tiesiai dvi apšviestos stovyklas su kuju ir piautuvu, ten yra žemės ūkio paroda. Iš čia nebus toli, nei į reikiamą stotį, nei į konsulatą, — aiškina šoferis.

Dukterys nenori lipti iš taksi ir prašo, kad dar pasivažinėtumė. Duodu šoferiui daugiau negu skaitliukas rodo už jo nuosirdų patarimą.

Viešbutyje užpildom reikiamas blankas ir dokumentus paliekam viešbučio kasoje užregistravimui.

Viešbutis išsklotos kilimais ir papuoštas skoniniais paveikslais. Kambaryje keturios lovos, drabužiams spinta, apvalus stalas ir keturios kėdės. Viskas švaru ir tvarkinga.

Rytojaus rytė, pasiėmę savus dokumentus, užsisakom taksi ir važiuojam į Vak. Vokietijos konsulatą.

— Dabar mes lyg milijonieriai, — sako uošvis.

— Kokie mes milijonieriai, bet kitaip negalima. Tokiam mieste pėsčias nepaivaikščiosi.

Privaziavus prie konsulato, rusų sargyba klausia kokių reikalų. Aš aiškindamas traukiu dokumentus.

— Ne, mums dokumentų rodyti nereikia, tik žodžiu pasakykit, ar turit iš tarybinių organų leidimą.

Teigiamai atsakius jie parodo pro kuriuos vartus įeiti.

Kieme pristatyta daug lengvų mašinų ir šoferiai kalbasi vokiškai.

— Na, tėvuk, tolimesnės kelionės reikalų tvarkymą tu perimki. Ir tuo pačiu metu pasijutau, koks aš būsiu tenai bejėgis, nemokėdamas vokiečių kalbos.

Konsulate jau su tokiais reikalais yra žmonių ir mes laukiam savo eilės.

Dauguma atvažiavę iš Klaipėdos krašto ir dar neturintys išvažiavimo leidimo. Viena šeima, kaip ir mes, iš Sibiro. Supratę, kad nemoku vokiškai, jie mane klausinėja lietuviškai. Kiekvienas pasakoja savo susidariusius sunkumus. Kai kurie jau čia penktą ar septintą kartą atvažiavę. Ir vis negali susitvarkyti. Svarbiausia, kad negauna leidimo iš tarybinių organų. Dauguma, negavę viešbučiuose nakvynės, nakvoja

stotyse. Stotys pilnos keliaujančių ir negalima gauti bilietų.

Uošvis sutvarko visus reikalus. Mums išduoda tolimesnį planą kaip reikės tvarkytis. Sraše nurodoma reikiamos įstaigos ir adresai, kur jos randasi. Svarbu Rytų Vokietijos ir Lenkijos konsulatui. Čia turėsime gauti per tų valstybių teritorijas pervažiavimo leidimus. Svarbu Valstybinis Bankas, išperkantis paskolų laktus ir pakeičiantis valiutą. Svarbi miesto bilietų kasa Inturist, kurioje galutinai susitvarkę pirkime bilietus. Taip pat gausim smulkų nurodymą, kur važiuoti ir kreiptis Berlyne.

Paklausia, ar turėsime to-

bankas nenori išpirkti valstybinės paskolos laktų. Aiškina, kad juos turi išpirkti Krasnajasrsko bankas.

— Aš pirkau ne kurio nors krašto paskolą, bet visasąjunginę ir ją turi išpirkti kiekvienas Tarybų Sąjungos bankas, — aiškinu rodydamas mano vardu išduotą pažymėjimą, kad aš tuo nespekuliavau, o pats išpirkau nurodytą sumą.

— O gal tavo pirkto paskolos lošimo keliu laimėsi ir tu turėsi pasinaikinti. Laimėjusių vietų tu pasiėmei kitas ir vėl nori, kad mes visas išpirtume?

— Jeigu tai būčiau padaręs, tai ir Krasnajasrsko bankas to negali žinoti. Juk išperkant paskolos laktus

--Iš čia į visur netoli... -- aiškina mums šoferis.

A. Raulinaičio iliustracija

limesnei kelionei pinigų. Jeigu neturime, tai čia tuoj išduotų reikiamą sumą. Už tai padėkojom, nes kelionei pilnai užteksim.

Liepę visus kelionės išlaidų kvitus pasilaikyti ir palinkėję sėkmingos tolimesnės kelionės, atsisveikina.

Jeigu kam davė "nuodėmių" atleidimą Maskva, tai kituose konsulatuose vargo nėra. Prilipina savus dokumentus prie to pačio leidimo ir sutinka leisti važiuoti per jų teritorijas. Be to, nurodo, ko negalima vežti per jų teritoriją, pav. ginklus, aukso, svetimos valiutos. Bet tai mūsų neliečia.

Čia susitvarkę vykstame į Valstybinį banką. Maskvos

niekas neatžymi jų numerių kokių aš pasirenku.

— Mes neatsisakom išpirkti, bet juos reikia siųsti į Krasnajasrską patikrinti mui.

— Kiek ilgai tai užtruks? — Mažiausia 8 ar 10 dienų.

Pasitariu su uošviu. Čia pragyventi dešimt dienų reikia išleisti panašią sumą kokiai mes turime paskolos laktus. Nutariam, kad siųsti ir laukti būtų tik tuščiai šiaudų kūlimas. O jei dar kokia kliūtis, tai turimus pinigų praleidę nežinosim ką toliau daryti.

Nusipirkę Inturiste bilietus iki Berlyno, apskaičiavę kiek gali reikti rublių dar būsimai kelionei, likusiuosius pakeičiam į Vak. Vokietijos valiutą. Pinigų pakeitimas aprėžtas. Galim keisti po 1000 rublių kiekvienam šeimos nariui. Žinoma, mes ir tokios sumos neturim. Pakeitė santykiu 4:1. Tai yra už 100 rublių davė 40 markių. Pora šimtų markių mums davė grynais pinigais ir leidimą juos vežti per sieną. Likusiai sumai davė čekį, kurį išpirks Vak. Vokietijos bankas.

Kitam numeryje: Žiūrime spalvoto filmo apie Lietuvos grožį.

TAI BUVO PRIEŠ TRYLIKA METŲ... Seligenstadte, Vokietijoje, Liet. Tautinis Ansamblis vaidino G. Veličkos veiklą "Žmonės prie vieškelio". Motina (E. Kušleikaitė) atsisveikinimui savo sūnui Simui (V. Macijauskas) užkabina ražončių. Scena iš antrojo veiksmo.

Reikėtų rimčiau susirūpinti muzikinių kūrinių leidimu

Lietuvių muzikų sukurtų kūrinių leidimas kol kas yra nepatenkinamoje padėtyje. Tiek visuomenininkai, tiek politikai neatkreipė rimto dėmesio į muzikos vaidmenį Lietuvos kultūros ir net politikos srityse. Šiandien ypač svarbų uždavinį atlieka kultūrinis tautų bendradarbiavimas per muzikos, dainos, šokio pasirodymus. O jau sovietai tai visad pirmiausia iškiša savo prekę per kultūrinius ryšius.

Tautos ir kraštai plačiai visuomenei dažniausiai pažįstami per muziką. Pav., Norvegija žinoma per muziką E. Griego sukurtus kūrinius, Čekoslovakija — per Smetoną, Suomija — per Sibelijų ir t.t. Apskritai tariant, bet koks kultūrinis pasireiškimas svetimųjų tarpe paruošia kelią politiniam ir ekonominiam tautų bendradarbiavimui.

O kaip yra pas mus, lietuvius, čia išeivijoje? Iš spaudos žinome, jog yra nemažai muzikinių kūrinių sukurta, bet dėl lėšų stokos tie kūriniai guli muzikų stalčiuose.

Kol kas į tai daugiausia dėmesio atkreipė smuik. Izidorius Vasyliūnas, įkurdamas muzikų kūriniams leisti fondą. Vėliau pradėjo rūpintis ir LB Kultūros Fondo vadovybė. Chicagoje yra susidaręs komitetas muz. K. Banaičio operai — Jūrātė ir Kastytis — baigti tvarkyti naudojimui. Tai geri reikalai, tačiau tų užsimojimų dar neužtenka.

Smuikininkas Iz. Vasyliūnas taip muzikos reikalą apibūdina: "Civilizuotame tautos gyvenime muzikinė kultūra yra pats gražiausias žiedas. Išsiblaškius tautai po visą pasaulį, deja, šiam tautos žiedui yra pakirstos pagrindinės sąlygos gyvuoti. Kūrėjams vargstant ir rūpinantis kasdienos pragyvenimu, vargsta su jais ir visa jų kūryba begulėdama stalčiuose. Pasitrauks kūrėjui iš šio gyvenimo, dings su jais ir jų kūryba, kaip dinga rašytojo Savičio šiomis dienomis Paryžiuje. Ne tik platus pasaulis, bet ir mūsų pačių naujos kartos nieko nežinos apie mūsų muzikinę kultūrą".

Kas darytina, kad lietuvių muzikų kūriniai išvystų pasaulį ir tarnautų mūsų tautai? Visa tai, kas iki šiol buvo daroma, yra sveikintina, bet nepakankama. Šia labai svarbią problemą rei-

kia pajudinti visuotiniu bendruomeniniu būdu. Pirmiausia L. B-nės Centro Vadovybė turėtų sudaryti specialų komitetą prie Kultūros Fondo, kuris surinktų visą medžiagą, t. y. sudarytų kūrinių sąrašą — inventorijų. Antra, jie turėtų būti įvertinti ir nustatyta kiek jie kaštuotų išleisti. Ši visa medžiaga galėtų būti LB atspausdinta atskiru leidiniu ar mūsų spaudoj. Visuomenininkai bei paskiros organizacijos galėtų imtis darbo vienas ar kitam kūriniui išleisti ir jį išplatinti.

Iz. Vasyliūnas siūlo taip daryti: "Visų pirma dovanai išsiuntinėti pagrindinėms pasaulio bibliotekoms, konservatorijoms bei žymiesiems universitetams, kur dėstoma muzika. Tai daroma tikslu apsaugoti mūsų kūrybą ir ją įregistruoti į tų įstaigų turto katalogus. Dalis galėtų būti išsiuntinėta kai kuriems orkestrams... Čia turiu galvoje mūsų užsienio diplomatus ar šiaip turinčius įtakos asmenų". Turint galvoje, jog mūsų dalis inžinierių, profesorių patenka į amerikiečių aukštuomenės tarpa, tas klausimas galėtų būti lengviau teigiamai sprendžiamas kūrinių paskleidimo reikalu.

Jei šią mintį LB Centro vadovybė pasiimtų įgyvendinti, t. y., atliktų muzikos

kūrinių inventorizaciją, visuomenininkams liktų minėtis darbo tiems kūriniams išleisti. Reikia tikėtis, jog vienas ar kitam muzikos kūriniui išleisti atsirastų mecenatų.

Tai pačiai intencijai A. L. Tautinės S-gos Detroito skyrius š. m. spalio 1 dieną, 8 val. vakare, Meno muziejuje rengia smuikininko Iz. Vasyliūno smuiko koncertą-rečitalį, kurio visas pelnas skiriamas muzikos kūriniams išleisti.

A. Musteikis

WHEN BUYING
OR SELLING
A HOUSE

Use our Escrow Service
Protect both parties
in the deal

GREETINGS and BEST WISHES
To All The Lithuanian People

CHARLES P. MASTERSON

CANDIDATE FOR

COUNTY COMMISSIONER

REPUBLICAN TICKET
General Election November 8, 1960

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People

Frances P. Bolton

CONGRESSMAN

22nd District

GREETINGS and BEST WISHES
SCHACKMAN BROS. SONIO SERVICE STATION
130 and Buckeye Rd.

Visų metų
ORO VĖDINIMAS
• ŠALDO vasarą • ŠILDO žiemą
Aplankyk savo kaimynystės Moncrief pardavėją
THE HENRY FURNACE CO., MEDINA, O.

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinė kolegija sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Paplenas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Maskvos kviečių svečių misija

Šiais metais Maskva buvo pasikvietusi kelias raudonųjų ar jų simpatikų ekskursijas aplankyti Lietuvą. Teisingiau pasakius ne aplankyti, bet pagal Maskvos planą, už rankų ir nosies pavadžioti po tas vietas, kurias jie nori parodyti. O jei čionykščiams komunistėliams dar leido kiek nuo nustatytos kelionių linijos nukrypti, tai tie, lyg iš komunistinių litanijų užgiedojo: "galėjom visur eiti ir viską matyti". O tą "viską" jie supranta kokio nors tolimo giminaičio pamatymu, kuris jau gerai žinodamas, kad laisvai negali savo nuomonės pasakyti, tik traukė pečiais, kad ir laisvoj šaly Amerikoje yra šliaužiančių maskolio bato laižyti.

Tokių ekskursijų šiais metais buvo keletas. Niekur oficialiai neteko skaityti, kas jas organizavo. Kaip komunistiniuose reikaluose įprasta, viskas atlikta slapta. Bet ta slaptuma suveda į Maskvos atstovybę Washingtone ir čionykščias komunistines organizacijas. Jų bendroje talkoje ir buvo parinkti tie gerieji "reprezentantai", kurie ten nuvežti matė tai, ką rodė, o čia sugrįžę sako tai, ką jiems sakė ir aiškino Maskvos tarnai.

Žinoma, galima vienai ar kitių tokių keliauninkų pavežiojimus vertinti, bet bendrai imant, Maskva žino, ką daro. Ji šiuo atveju šauna į du taikinius. Vienu klaidina tėvynę okupacijos jungą nešančius, o antru — čia grįžus tarp naivųjų palankius Maskvai dūmelius skleidžiančius.

Į tėvynę nuvežus juos bando pristatyti, kaip Amerikos lietuvių reprezentantus. Atseit, tuo nori lyg pasakyti, kad žiūrėkit, ir Amerikos lietuvių tokie būklė ne tik pritaria, bet ir ja džiaugiasi. O kai čia grįžta, tai jie taip pat ima kalbėti ir nuomonės reikšti ne savo ar kelių kitų komunistų, bet visos lietuvių tautos, tarsi iš jos gavę įgaliojimus sunkią okupaciją pateisinti.

Mūsų turimi daviniai sako, kad ten nuvežtieji visaip komunistų globojami, jiems rodoma didžiausia pagarba ir jiems visai pataikauiama. Štai vienas laiške, gautam iš Letuvos, taip rašoma: "Paš mus dabar vieši jūsų krašto turistai. Jie yra apsupti dideliu rūpestingumu ir dėmesiu. Kaip sakoma, jie plauko kaip sūris svieste. Nėra abejonės, kad jie grįš pilni geriausių įspūdžių — juk kitaip ne negali būti".

Ir nė kiek nereikia stebėtis, kad jei kokia komunistuojanti moteriškėlė, nuvežta iš vieno ar kito JAV miestelio, savo gyvenime nemačiusi jokio didesnio teatrinio spektaklio, ten pasodytą į pirmąją eilę, vėliau šūkiauja: savo gyvenime nemačiau tokio parengimo! Ir tikrai ji nematė, nes jai tai ir nerūpėjo matyti. O jei dar su kuria drauge pavažinėja tariamas Lietuvos prezidentas, rusų tarnų tarnas, J. Paleckis, tai sako, kad jai buvusi tokia garbė parodyta, kokią čia parodo tik prezidentas Eisenhoweris taip pasielgęs.

Justas Paleckis, kiek mes pastebėjom, važinėjasi su kiekviena į Lietuvą nuvežta ekskursija. Ir kaip nevažinė, nes ir jis daro tai, ką Maskva įsako daryti. Juk tai iškamšų iškamša, tik prezidento titulu papuoštas, bet nė smulkausio nutarimėlio be Maskvos sutikimo negalys padaryti. Tat ir laiko turi, nes galvos nereikia laužyti: viską Maskva suplanuoja ir viską daro. O tu, prezidento titulu papuoštas, gali ekskursijas vežioti, gali nugerti, gali dar įgėręs padainuoti, bet tik ne savarankišką politiką vesti.

Reikia laukti, kad tokių ekskursijų daugės. Maskvai jos reikalingos ir net būtinos. Jų priedangoje galima nemažai dūmų paleisti ir jau sudrumstą vandenį dar labiau padrumsti. Bet ir tie dūmai ir tas drumzlinas vanduo gali apgauti tik komunistinės apgaulės nesuprantančius.

B. G.

IR BOLŠEVIKĖLIAMS NE TAIP LENGVA

Maskvos garsiakalbiai šiame krašte - Vilnis ir Laisvė jau kelintą kartą sutinka iš Lietuvos atvykstančius okupanto tarnus ir kultūrininkus. Ir vis jie nepasirodo, nors jau ir naivius sutikimo eilėraščius atspaudė.

Pasirodo, kad Maskva ir su savo pataikūnais ne taip jau lengvai elgiasi. Ir jiems neria apinasi kol įsitikina, kad nebus nė žingsnio nuo generalinės linijos nukrypta.

B. Virpstas,
Monticello

DAR PORA ŽODŽIŲ B. RAILAI

Visų pirma, turėčiau pagrindo didžiulius, kad B. Raila mano 88 eilučių laiškui paskyrė beveik tiek pat vietos, kiek, pvz., rašy-

tojo V. Alanto kelių šimtų puslapių romanui, arba daug daugiau, kaip prof. S. Žymanto vadinamą paskaitai. Juk nesvarbu, kad Alantą ir Žymantą jis giria, o mane išdėgia paskutiniaisiais žodžiais. Kaip žinia, B.R. taip dažnai keičia savo simpatijas ir antipatijas, kad nei nusiminti dėl jo dingusios meilės, nei juo labiau džiaugtis jo išsiliupsnoju sia meile nėra ko.

Kadaise Napoleonas yra pasakęs, kad pakrapštyk rusą ir pamatysi, kad gilumoje slepiasi totorius. Parafrazuojant būtų galima pasakyti: pakritikuok Railą ir pradės šaukti barbaras. Be abejo, su rėkiančiu barbaru nėra jokios prasmės ginčytis, nes pirmiausia jis skaityti nemoka. Pvz., B.R. man primeta, kad aš, pasinaudojęs net Chruščiovo pilstytuvu, nešvariai aplaistęs kultūrinių santykių su tėvyne

VIENAS DIRBA IR VISI "DIRBA" ...

Juozas J. Bachunas

Kaip atsimenam, praėjusiais metais Lietuvos paviljoną Chicagos Pramonės ir Prekybos parodoje buvo apsiėmę įrengti ir išlaikyti Chicagos Lietuvių Vaisbos Butas. Ši draugija, ir kai kurie jos pavieniai nariai, apsiėmė tada išlyginti susidariusius įrengimo ir išlaikymo nuostolius. Iš visuomenės nebuvo tikimasi surinkti tiek lėšų, kiek jų ir kukliam paviljonui reikėjo. Vienintelis organas, renkantis aukas politiniams reikalams, yra Amerikos Lietuvių Taryba. Ji be abejonės, kiek pagelbsti lietuviškos bylos reikalams. Daugelio mūsų nuomone, ji galėtų daugiau prisidėti ir prie kultūrinių lietuviškų

reikalų, nors savo laiške to reikalo nei žodžiu neužsiminiau. V. Trumpa, Washington

* Post scriptum dėl J. Tumo - Vaižganto. B. R. rašo, kad du metu Tumas buvęs jo mokytojas ir jis žinąs, kad Tumas šiandien taip pat rališkai sušukų: "Muškimės su jais (okupantais) viena tiesia linija ir bendruoju planu". Iš tikrųjų, toks šūkavimas daugiau primena anekdotiško Marrijampolės pusgalvio šūkavimą, o ne Tumo. Su J. Tumu istorija buvo visiškai kita. 1897 m. Tumas buvo pakliuvęs į rusų žandarų nagus, ir jam grėsė ištrėmimas į Sibirą. Kai kurie jo draugai Lietuvoje ir Amerikoje siūlė jam bėgti į Ameriką. Tačiau jis paklausė taip pat tremtinio A. Dambausko - Jaskto laiške duoto patarimo: stovėti savo sargyboje ir tęsti savo pradėtą darbą. Tumas vėliau pats sakėsi, visą gyvenimą nešiojęsis to laiško ištrauką, kaip brangiausią relikviją (ž. A. Merkeli, Juozas Tumas Vaižgantas, I t. 1955 laida, p. 81-82 ir išnaša 75).

ŽUT BŪT NORIMA ĮRODYTI

Mūsų tarpe pradeda įsigyventi paprotys niekinti visa, kas daroma ne taip, kaip aš darau. Atrodo, mes gyvename nekultūringame ir necivilizuotame krašte. Ypač arši "kova" vyksta tarp moderniojo ir realistinio meno, žut būt norint įrodyti, kad tik mano menas yra tikrasis menas. O jeigu nors truputį akyliau pasisektumėm Amerikos spaudą, tai pamatytumėm, kad joje daile vadinama ne tik modernizmas, bet ir realizmas. Iš tikro, kiekviena dailės srovė, kuri tik nestokoja kūrybinių polėkių ir betarpio įkvėpimo, yra menas. Tačiau kai kam ta paprasta tiesa yra labai sunkiai suprantama.

Įsijungdamas į tą "kovą", tūlas D. B. iš Chicagos Dirvoj (Nr. 92) paskelbė laišką, kirsdamas į akį VI. Vijeikiui. Jis rašo apie 1839 m. išrastą mašiną, kurios vardas foto aparatas. Tai gi jis paskelbė mūsų tarpe jau teigiamą, kad realistinė dailė yra fotografija. Tiesa, fotografija šiandien jau irgi yra menas. Bet į jo išmintį gal tiksliausia būtų taip atsakyti: kaip žinoma, foto aparatų yra labai komplikuotų ir tikrai ne kiekvienas mulkis sugeba jais fotografuoti. Tokių paveikslų paprastai išsina kreivė ir šleivi, nes, kaip dail. Goldikas mėgsta sakyti, šėtonai nemoka piešti, atseit, fotografuoti...

H.K.L.
New York

*Red. pastaba. Foto aparatą išrado ne 1839, bet 1829 m. prancūzai Niepcė ir Daguerre.

Bajoras Mikna Riestaragis šėškų medžioklėje...

reikalų tenkinimo, o ypač prie tokių lietuviškų pasirodymų, kurie savo propagandine reikšme turi ir politinės naudos. Bet tiems dalykams Taryba taupo, nes gali pristigti lėšų pasivažinėjimams...

STIGO RUOŠĖJŲ, NE KRITIKŲ...

Pernai metais Chicagos Lietuvių Vaisbos Butas už parodos sutvarkymą ir pravedimą mūsų visuomenės ir spaudos buvo smarkiai kritikuojamas ir peikiamas. Esą, daug kas buvo negerai, reikėjo taip ir taip paviljoną įrengti, tokius ir kitokius dalykus rodyti, geriau ir plačiau pasireikšti. O pasirodymo išlaidų nebuvo kam sumokėti. Tai reikėjo Vaisbos Butui atlikti. Tad šiais metais Vaisbos Butas buvo atsiskęs Lietuvos paviljoną įrengti.

Paaiškėjus, kad Lietuva šiais metais Chicagos parodoje gali būti visai neatstovaujama, bėdos verčiama tos pareigos pareigos staiga ėmėsi Lietuvių Bendruomenės Chicagos Apygarda, vadovaujant energingam pirmininkui J. Jasaičiui ir kitiems valdybos nariams. Pradėjo planuoti ir rinkti iš visuomenės aukas. Per trumpą laiką sunkubuvo kę daugiau padaryti, bet visdėlo aukų surinko apie \$1,500,00. Su tiek, žinoma, jokio įmanomesnio "paviljono" niekas negalėtų įrengti ir išlaikyti. Jie įkalbėjo dailininką A. Valešką, kad šis apsiimtų darbą atlikti. Pavėdė jam tuos pusantro tūkstančio dolerių ir dar pažadėjo vėliau pridėti kokių 500 dolerių.

Dail. A. Valeška apsiėmė ir paviljoną įrengė taip, kaip to reikalavo mūsų pasirodymo bent pats minimumas. Kaip buvo spaudoje jau pranešta ir kaip pats vėliau patikrinau, šiemetinio Lietuvos paviljono įrengimas dail. A. Valeškai kaštavo \$ 5,500,00... Ar kas jam tą pinigų trūkumą padengė ir ar padengs? Greičiausiai, kad niekas pilnai nepadengs, ir gal mažiausia tegalima tikėtis iš tų, kurie paviljono įrengimą labiausiai kritikavo...

PAGAL JURGĮ IR KEPURĘ

Lietuvos paviljono kritikų atsirado daug ir visokiais motyvais. Vieniems jis buvo "politinis skandalas, nes ant žemėlapių užrašai negerai, nes ten, kur buvo užrašyta "Vokietija", turėtų išeiti, kad tai nėra Vokietija. Kaikas spaudoje net siūlė suruošti rengėjui "garbės teismą". Kitiems vėl baisiai nepatiko, kad ten lietuviško meno per daug, o daugiau nieko gero nebuvo ir kad gaidžio uodega negera. Dar kitiems, kad žemėlapis per mažas, per mažą karolių ir kitokių lietuviškų išdirbinių, kad iš viso gėda taip menkai pasirodyti.

Kad visko buvo per mažą ir kad turėtų būti daugiau ir geriau, turbūt niekas neginčysime. Bet vieta paviljonui buvo gauta tik 20 pėdų. Tai ką galima tokiuoje mažoje vietoje išstatyti, kad būtų kultūringa ir skoninga? O ir ta 20 pėdų vieta kaštavo \$ 800,00... Norint geriau įrengti ir daugiau parodyti, reikėtų bent 40 ar žymiai daugiau pėdų, - o ar kas tam žadėjo duoti pinigų? Ar mes galime šiuo atveju lygintis su valstybėmis, kurios savo paviljonomis įrengti skiria daug lė-

šį iš valstybinių išdų? Mums gi reikia lėšas surinkti visuomeniniu būdu iš savo tautiečių, kurie nėra taip jau baisiai dosnūs...

Nežiūrint tokios mūsų specialios padėties, A. Valeška per trumpą laiką įrengė visai kultūringą ir skoningą lietuvišką paviljoną. Visuomenė nesudėjo net 20 pėdų paviljonui įrengti bytiniausių lėšų. Jis iš savo kišenės pridėjo apie \$4,000,00, kad tik paviljonas įmanomai atrodytų. Į tokį mažą plotą nebuvo galima visko sugrūsti, kur pasidarytų kermošius, joks eksponatas nebeimponuotų ir netektų patrauklumo. Ne vienas iš kitų didelių paviljonų žymiai blogiau atrodė, nes ten buvo prigrūsta prekių, kaip jomarkuose, beskonio ir saiko.

Buvau nuvykęs parodos apžiūrėti ir vėliau besikalbėdamas su vienu pažįstamu amerikiečiu bankininku paklausiau, kokie jo įspūdžiai, kaip jam patikusi Chicagos paroda. Jis atsakė: --Well, just like on Maxwell Street... (Tai žinoma Chicagos gatvė, kur žydai ant šalgatvių turi privertę visokių prekių, be saiko ir tvarkos, kur eina kasdieniniai kermošiai).

SVETIMIEJI GERIAU MUS ĮVERTINA

Chicago Parodos administracija Lietuvos mažutį paviljoną įvertino daug geriau, negu mūsų spaudos ir kritikų dalis. Ir įvertino ne iš kokios labdarybės ar pasigailėjimo, bet nuoširdžiai. Lietuvos konsulas gavo gražią padėką, o Amerikos Dekoratorių Institutas suteikė

1960 m. rugsėjo 2 d.

premią už laikuriuos mūsų eksponatus. Lietuvos paviljonas, matyt, buvo taip skoningai ir kultūringai įrengtas, kad kitų miestų parodų rengėjai jau yra kvietę lietuvių dalyvauti ir pas juos rengiamose parodose.

Mūsų spaudoje buvo girdėti užmetimai, kad A. Valeška iš tos parodos pasidaręs biznio ir visą parodą tektų pavadinti tik "Valeškos kompanijos paroda". Įtokį balsą turėčiau porą pastabų. Viena, kažin ar kas būtų draudę mūsų kuriai nors organizacijai ir asmeniui ateiti su savo sumanymais ir juos įvykdyti, t.y. drauge atnešti ir tiek lėšų, kad būtų buvę galima gauti dvigubai didesnę plotą ir tinkamai atlikti papildomų eksponatų išstatymą. Antra, kodėl pykti, jei A. Valeška ir būtų "padaręs biznį"? Ar jis didelį biznį padarė, įdėdamas savo lėšų apie \$4,000,00, tai tuo tarpu dar nelaiba aišku. Jei jo vedama dirbtuvė gavo ar ateityje gaus užsakymų, už kuriuos jis netiesiogiai galės atlyginti savo nuostolius, tai ar čia būtų koks nešvarus biznis? Šioks toks biznis būtų tik tada, jei nuostoliai bus padengti ir anksčiau ar vėliau gauta kiek pelno.

Pagaliau, nejaugi toks būtų lietuviškas pavydas savo tautiečiams? Man rodos, reikėtų tik džiaugtis, jeigu kuris mūsų dailininkas ar pritaikomojo meno meistras, atkreipia platesnes amerikiečių visuomenės akis ir būna kitataučių įvertinamas. Ir jei po to jis gautų darbams gerų užsakymų, taigi, ir "padarytų biznį", tai ką, ar reikia jam tik pavydėti, ar tai mums būtų koks nuostolis? Priešingai, mes privalėtume tik juo didžiulius, jam

(Nukelta į 5 psl.)

BEST WISHES

To All The Lithuanian People

James Livingston

CANDIDATE FOR

SHERIFF

GENERAL ELECTION NOVEMBER 8, 1960

PASIKLAUSKITE SAVĘS
SEKAMŲ KLAUSIMŲ
APIE FIRMĄ, Į KURIĄ KREIPSITĖS,
PIRM NEGU SIŪSITE
DOVANŲ PAKETĄ Į USSR

1. Ar firmą patikima?
2. Ar įrodžius tai?
3. Ar atsargiai ir tvarkingai atlieka pakavimą, išsiuntimą ir priėmimą dokumentų?
4. Ar naudoja geriausias dėzes?
5. Ar ši firma biznyje daugiau 25 metų?
6. Ar yra oficialiai autorizuota firma?

Atsakymas yra TAIP į visus viršminėtus klausimus, jeigu jūs siūsite savo dovanų pakus per bile sekantį skyrių, priklausantį

GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.

716 Walnut St.
PHILADELPHIA 6, PA.
Walnut 5-3455

4102 Archer Ave.
CHICAGO 32, ILL.
FRontier 6-6399

390 W. Broadway
SO. BOSTON 27, MASS.
ANdrew 8-8764

683 Hudson Ave.
ROCHESTER 21, N. Y.
BAker 5-5923

346 Third Ave.
PITTSBURGH 22, PA.
GRant 1-3712

174 Tilgham Street
ALLEN TOWN, PENNA.
Tel. HENlock 5-2069

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
LYceum 5-0900

263 Market St.
NEWARK 2, N. J.
MARket 3-1968

6446 Michigan Ave.
DETROIT 10, MICH.
TASHmoo 5-7560

1313 Addison Road
Cor. Superior & 71 St.
CLEVELAND 3, OHIO
UTah 1-0807

851 Hollins St.
BALTIMORE 1, MD.
MULberry 5-5787

202 Second Street
LAKEWOOD, New Jersey
Tel. FOXeroft 3-6621

979 So. Broad Street
TRENTON, N. J.
Tel. EXport 4-8085

Jau dabar įsidėmėkite!

Rugsėjo 24 d., šeštadienį,

Slovenų auditorijoje, Clevelande, įvyks

DIRVOS 45 METŲ SUKAKTIES SPAUDOS BALIUS

Bilietai nuo 2.50 iki 1.00 dol. jau parduodami Dirvoje

Žalgirio mūšis (14)

J. Jakštas

KOVOS LAUKE

Dlugošas, kuriam rūpėjo išskirti lietuvius iš žalgirio mūšio laimėtojų tarpo ir vienus lenkus apdovanoti laimėjimo laurais, išpūtė lietuvių pasitraukimą ir pabrėžtinai kalbėjo apie jų pabėgimą. Dlugošo iškalingai pavaizduotas lietuvių tariamas pabėgimas ir didvyriška trijų Smolensko vėliavų kova yra įžymiausias žalgirio kovos epizodas, vis kartojamas istorijos knygose. Iš tikrųjų, jis yra tendencingas Dlugošo literatūrinis produktas.

Tačiau istorikai, nors ir patikėję Dlugošui, vis dėlto negalėjo nepastebėti aiškių šaltinių liudijimų, kad lietuviai dalyvavo baigtinėje mūšio stadijoje. Suderinti šioms šaltinių žinioms su Dlugošo aprašymu imta tvirtinti, jog bent dalis, kad ne visi, pabėgusių Vytauto karių grįžo ir į mūšį stoji.

Su gerais pagrindais kritikuojama šią prielaidą Kučinskis. Tačiau jis nepastebėjo vieno svarbaus Dlugošo paliudyto prieš jį argumentą, būtent, lietuviškojo fronto karių pabėgimą prieš vyriausio karo vado, būtent, Vytauto valią. Jis, girdi, nepajėgė bėgančių sulaikyti "net didžiū balsu šaukdamas".

Tad mūsų kunigaikštis, pagal Dlugošą, paliko "generolas be kariuomenės" ir jam neliko kitos išeities, kaip pačiam vienam įsijung-

ti į lenkų eiles. Vadinas, lietuviai kariai buvę dezertyrai, paniekinę vadovybę ir savavališkai iš mūšio lauko pabėgę. O tokiais virte jie, žinoma, negalėjo grįžti. Juk negirdėtas dalykas, kad dezertyrai patys geruoju grįžtų ir į mūšį stotų byvusioj vadovybėj.

Akivaizdoj šių dlugošinių prieštaravimų kur kas realesnė būtų prielaida, kad lietuviai planingai traukėsi į užpakalines pozicijas daug pranašesnio prieš spaudžiami ir jo persekiojami. Tam tikrame nuotoly nuo fronto jie buvo vadovybės sustabdyti ir paruošti naujai atakai.

Kučinskis, kuris, kaip matėme, neigia pabėgusių grįžimą, iškelia naują dalyką, būtent, po lietuvių pabėgimo į mūšį stoji Vytauto laikyti atsarginiai ir prieš apsupimui skirti daliniai. Sutinkant su šia Kučinskio mintį į galime ne be gero pagrado prileisti, jog atsarginiai ir apsupimui skirti daliniai papildė kovojančias Vytauto eiles.

Šiaip ar taip, lietuvių fronto palaužimas davė Ordinui galimumą laimėti. Visas sąjungininkų frontas, rodos, buvo sukrėstas. Pasak Dlugošą, iš fronto pabėgo ir dalis lenkų, "kuriuos lietuviai patraukė". Iš lenkiškojo fronto išsijungė čekai ir pasitraukė į gretimą mišką. Tiesa, Dlugošas ne-

J. Juodis

Vytautas Žalgirio mūšio laimėtojas

kalba apie kokį lenkiškojo fronto pajūmą. (Tik lietuvių pabėgimo sukeltos dulkių smarkiai pakenkusios kovojantiems lenkams, kol užgėję smulkus lietutis nusodino jas!...). Bet vokiškieji šaltiniai liudija apie kryžiuočių pakartotinius laimėjimus. Matyt, vyko paskiros kovos tarp kalvų ir slėnių išsiblaškiusių dalių be aiškios kokios pusės persvaros. Taip kovota šešias valandas ir rezultate abi pusės galėjo girtis pergale. Kryžiuočiai po kokio žymesnio laimėjimo — Kučinskis mano, perbloškius jiems didžiąją karališką vėliavą — užtraukė linksma vėlykinę giesmę "Christ ist entstanden".

Per šį, palyginti ilgą be išeities kautynių tarpą, abi pusės pasirodė kovai. Kryžiuočiai metė 16 naujų vėliavų, lenkai išvedė į kovos lauką svečius ir samdinius. Čia ir "pagony" (lietuviai) vėl pasirodė. Dabar prasidėjusį kovos finalą geriausiai trumpai referuoja Posilge: "Atėjo jo (Jogailos) svečiai ir samdiniai, kurių nesitikieta, ir susitiko su juo vienoj pusėj ir pagony kitoj ir apsiatė juos (kryžiuočius)".

Iš šio liudijimo išeina, kad buvo dabar panaudota nauja, būtent, prieš apsupimo strategija, o jos išdava buvo pergalė! Apsupimo

katilė žuvo d. magistra su keturiais aukščiausiais viršininkais (Gebietiger) 11 komturų ir daugiau nei 100 riterių.

Įdomu būtų žinoti, kas buvo šio apsupimo plano autorius. Deja, šaltiniai apie tai nekalba. Tiek tik žinoma, kad Vytautas po jo fronto palaužimo bėgo į lenkų pusę ir raginte ragino Jogailą išeiti iš užfrontinės slėptuvės ir stoti kariuomenės priešaky. Jogaila jo paklausė ir kovotojų eilėse pasirodė. Nuo dabar jis iš pakilios vietos vadovavo lenkams jų paskutiniame priešpuoly. Galima daiktas, kad ne kas kitas, kaip Vytautas bus suorganizavęs pajūsių lenkų frontą ir atvedęs pasitraukusius savuosius į kovos lauką. Juk jis, pagal Dlugošą, "visą laiką švaistėsi lenkų eilėse". Tuo būdu, Žalgirio pergalė žymiausia dalimi Vytauto nuopelnas, o ne vien Jogailos, kaip dabar primygtinai bandoma įrodyti.

Jei Jogaila buvo neginčijamas kariuomenės vadas, tai Vytautas jos siela, kaip taikliai pastebėjo H. Delbrückas. Žodžiu sakant, abu Gediminaičiai darniu sutarimu įvykdė didžiausią istorinį žygį XV a., kuriam dirva paruošė Gediminas ir jo įpėdiniai, kai būrė slaviškąjį rytų pasaulį į politinį vienatę.

PAVYZDYS, KAIP SOVIETINĖJ SPAUDOJE IŠKRAIPOMI MŪSŲ PASISAKYMAI

DR. V. TERCIJONAS

Pereitais metais (59) rugsėjo mėn., Clevelande įvyko Amerikos lietuvių gydytojų suvažiavimas, kuriam man teko daryti pranešimą: AMERIKOS LIETUVIAI GYDYTOJAI IR JŲ VISUOMENINĖ VEIKLA, kuris buvo ištiesai atspausdintas Dirvoje. Lietuvoje išėinąs laikraštis—Literatūra ir Menas 1960 m. saus. 16 d. skyriuj—Užsienio Lietuvių Spaudoj—įdėjo ištraukas iš to pranešimo, tikriaus vieno skyriaus — Lietuviųbės aliarmuojanti būklė Amerikoje ir mūsų priedermės savo tautos atžvilgiu. Tos vietos kur nepalankiai atsišiepia apie rusų okupaciją buvo praleistos. Dėl sulyginimo čia paduodu Literatūros ir Meno citatą su jų komentarais ir pilną skyrių, kaip buvo Dirvoje atspausdinta.

Literatūra ir Menas rašo:

"ESAME VIENOS KARTOS TAUTA", — SAKONACIONALISTŲ VEIKĖJAS DR. V. TERCIJONAS

Praėjusiais metais dr. V. Tercijonas padarė pranešimą JAV lietuviams gydytojams. Savo pranešime jis neapsiribojo vien medicinos klausimais, o daug vietos paskyrė ir vadinamam "lietuviųbės išlaikymo" klausimui. Jis pažymėjo:

"Vyresnės kartos žmonės, gimę Lietuvoje, praretėjo, paseno, išmirė, o tautiniam darbe jie sudarė lietuviųbės gvardiją... Pirmojo ir vėlesnės kartos, jau gimusios Amerikoje, tokio supratimo ir ištikimybės Lietuvos reikalams neparodo. Iš jų tarpo tik labai retai išeina pasišventę ir uolūs lietuviųbės veikėjai.

Atvykimas apie 30,000 lietuvių tremtinių (taip nacionalistai vadina iš Lietuvos su hitlerininkais pasitraukusius asmenis—J. K.) po Antrojo pasaulinio karo 1949 - 50 ir vėlesniais metais suteikė tik laikino pagyvėjimo lietuvių kolonijoms". Tuojau gyvenimas patvirtino, kad mes "nerodome imuniteto asimiliacijai ir nutautėjimui", — prisipažįsta dr. V. Tercijonas ir priduria: "Jei šiam krašte nesugebame iš mūsų vaikų išugdyti įpėdinių lietuviųbės darbui (ne tik biznio), tai esame "vienos kartos" tauta ir nepajėgiame išlaikyti "tautinio nemirtingumo...", ir lietuviųbė Amerikoje neturi ateities, kaip namas, statomas ant smėlio".

Dr. V. Tercijonas priklauso prie tų žmonių, kurie svajoja apie Lietuvos "išlaisvinimą" ir ką gali daryti tam vadinamajam "išlaisvinimui". Bet jis matydamas nutautėjimo procesą, priverstas pripažinti: "Su baimė kartais galvoju, kad Amerikos lietuvių... patys anksčiau gali nutautėti ir sutirpti, negu Lietuva bus išlaisvinta".

Šimtai naujų skaitytojų, pradėję skaityti Dirvą ir ją džiaugiasi. Pasiteiraukite, ar Dirvą skaityti įsypažįstami ir kaimynai. Jei neatsiųskite jų adresus. Jie Dirvą gaus dvi savaites nemokamai.

Dr. V. Tercijono pranešimas buvo išspausdintas Klivlende leidžiamame smetonininkų laikraštyje.

J. Kličiū

Dirva rašė:

LIETUVYBĖS ALIARMUOJANTI BŪKLĖ AMERIKOJE IR MŪSŲ PRIEDERMES SAVO TAUTOS ATŽVILGIU

Turėtum imti pavyzdį iš žydų, kurie keliolika šimtmečių kentėjo netekę savo tėvynės, bet išlaikė savo tautybę. Kur negyventum, kad ir šiam gerovės krašte (JAV), privalom būti ištikimi savo tautinei bendruomenei ir laikytis mūsų Draugijos įstatų: ne tik daryti pažangą medicinoje ir rūpintis savo profesiniais reikalais, bet dirbti savo krašto atvadavimui ir savo vaikų išauginti lietuvių dvasioje, kas yra sunkiausia problema. Amerikos lietuvių kolonijos augo ir klestėjo pakol buvo nesuvaržyta emigracija, būtent, iki pirmo pasaulinio karo. Tarp pirmo ir antro pasaulinių karų, kada buvo beveik sustabdyta emigracija iš Lietuvos, pasireiškė JAV lietuvių kolonijų žymi asimiliacija ir nutautėjimas. Vyresnės kartos žmonės, gimę Lietuvoje, praretėjo, nuseno, išmirė, o tautiniam darbe jie sudarė lietuviųbės gvardiją. Jie buvo patys šauniausios veikėjai, apie juos galima pasakyti kaip apie Napoleono gvardiją, kad jie miršta, bet nepasiduoda.

Pirmoji ir vėlesnės kartos, jau gimusios Amerikoje, tokio supratimo ir ištikimybės Lietuvos reikaluose neparodo. Iš jų tapo tik labai retai išeina pasišventę ir uolūs lietuviųbės veikėjai.

Atvykimas apie 30,000 lietuvių tremtinių po antro pasaulinio karo 1949 - 50 ir vėlesniais metais suteikė tik laikino pagyvėjimo lietuvių kolonijoms, bet nepastoviai. Negalima reikalausti, kad likę pavergtų tėvynę kovotų ir žūtų partizanais, elty į Sibirą ir būtų ištikimi savo tautai, kada mes patys neduodam tam pavyzdžio, nerodome imuniteto asimiliacijai ir nutautėjimui.

Jei šiame krašte nesugebame iš mūsų vaikų padaryti sau įpėdinių lietuviųbės darbui (ne tik biznio), tai esame "vienos kartos" tauta ir nepajėgiame išlaikyti "tautinio nemirtingumo", kaip žydai, ir lietuviųbė Amerikoje neturi ateities, kaip namas statomas ant smėlio. Reikia pabrėžti, kad ne tik rusiškas despotizmas naikina mūsų tautą, bet ir amerikonių laisvė ir gerbūvis pavojingi mūsų tautinei egzistencijai, nes užliuliuoja ir užmigdo mūsų samonę iki tokio laipsnio, kad užmirštam mūsų šventą pareigą visur ir visuomet būti ir išlikti lietuviams.

Amerikoje gimęs lietuvių jaunimas, išėjęs anglišką mokyklą, nesulaikomai skęsta amerikoniškame katilė ir iki šiol nepajėgiame to sulaikyti. Tas pavojus grėsia ir čia atvykusiam iš tremties mūsų jaunimui... Čia

(Nukelta į 6 psl.)

VIENAS DIRBA IR VISI "DIRBA"...

(Atkelta iš 4 psl.)

linkėti viso gero ir džiaugtis jo pasisekimu. Tuo labiau džiaugtis jeigu jis prie to priejo ne egojistiškai, bet pirmiausia darydamas patarnavimą Lietuvai, pats nemenką sumą pinigų rizikuodamas, neturėdamas jokios vilties, kad tą nuostolį jam padengs lietuvių visuomenė.

Kalbu apie tai norėdamas ginti A. Valešką ne kaip atskirą asmenį ar kokį asmenišką draugą, (nemanau, kad esu asmeniškai su A. Valeška suėjęs), bet kaip jūs naujieji ateiviai sakote, "iš principo". Mes turėtume išrauti iš savo širdžių pavydą, jeigu kuriam mūsų tautiečiui daugiau pasisektų pasižymėti "bizniuose", moksloose, menuose ar ir grynuosiuose bizniuose. Jei tų biznių daugiau neturėsime, tai ir daug naujų, geresnių parodų ateityje niekada nesuruošime.

TAISYKIM SAVO BŪDĄ

Aš jau amžiumi nebe jaunas, o ir tai dar iš įpratimo nuolat tebegalvoju, ką mes, lietuviai, vienoje ar kitoje srityje darysime ateinančiais metais ir ką po penkerių ar dešimties metų. Kur mes galime sustiprėti, o kur grėsia pavojai, kad mūsų jėgos sumažės ir kad mes gal nepasimokysime, kad išvengtų praeities klaidų? Na, o jūs, jaunesnieji, nejaugi taip negalvotumėte?

Bet jei mes taip darysime, kaip su Chicago's parodų įvertinimais, o taip pat ir daugeliu kitų lietuviškų stambesnių pa-

sirodymų įvertinimais, tai įtarčiau, kad mes gyvenametik su šia diena ir ateitis mums nerūpi. Nes jei taip lietuvių spauda ir visuomenė laikysis, tai kitais metais gali tikrai nebeatirsasti jokios draugijos ir jokio pavienio asmens, kuris turėtų pasiryžimo ir pasiaukojimo ruošti parodose Lietuvos paviljonus ar dalyvauti kitokiuose stambesniuose propagandiniuose ar kultūrinuose lietuvių pasirodymuose, kur yra tikrai daug sunkaus darbo ir stambių išlaidų, kur negalima tikėtis jokio pelno, o tik nuostolių.

Kai mes patys šiurkščiai išjuodinsim ir savus žmones išstumsime iš viešosios veiklos, tai tada jau tikrai veltui verkšlensime, kad lietuviai nieko nebegali, nebenori ir nebesugeba. Ne vienas iš jų dabar ir ateityje dar galės, sugebės ir norės, bet matydamas tokį visuomenės ir spaudos nedėkingumą, priekaištus, o dažnai ir visai prasi-manytus šmeižtus, tarinėjimus ir teplojimus, numos ranka ir pasitrauks į kitus laukus.

Aš jau mačiau, kaip per suvirš 60 metų Amerikoje daug puikių lietuvių inteligentų, veikėjų, tikrų idealistų pasitraukė iš lietuviško gyvenimo—ir ne visuomet dėl savo kaltės ar kad būtų nutautėję. Nektartą kaip tik dėl to, kad lietuviška visuomenė savo trumparegiškumu ir tuo bauriu niekinimo ar pavydo būdu užmuša jų idealizmą ir pasiryžimą dirbti lietuviųbės naudai ir garbei.

PARDUODAMA SENA ALAUS IŠVEŽIOJIMO (DISTRIBUTOR)

FIRMA IRSODA BOTLING FABRIKAS

Visos automatinės mašinos ir reikmenų atsargos. Trys vyrai gali išlaikyti. Interesuojamės tik rimtais ir susidomėjusiais asmenimis. Jokių nerimtų pirkėjų.

BEN KRALIK, 93 Warwick St.
Newark, N. J., Market 2-5270

FILATELIJOS KAMPELIS

(9)

ANT. BERNOTAS

LENKIJĄ,

minėdama Žalgirio mūšio 550 metų sukaktį, š. m. liepos 15 d. išleido specialią 3 pašto ženklų seriją, susidedančią iš 60 ir 90 grošų ir 2,50 zlotų. Visuose ženkluose yra frašas: "Grunwald, 1410-1960". Ženkla spausdinti giliauspaude valstybinės Lenkijos spaustuvės (P.W.P.W.).

Apie patį Žalgirio mūšį čia neminėsim. Tai žino kiekvienas lietuvis. Nežinantieji ar primirę gali pasiskaityti bet kuriame Lietuvos istorijos vadovėlyje. Taip pat labai naudingi šiuo metu Dirvoje spausdinami istoriko J. Jakšto straipsniai. Be to, š. m. birželio mėn. Karys yra išties paskirtas šiam mūšiui paminėti. Karys išleido ir pulk. O. Urbono gausiai iliustruotą knygą: 1410 metų karas ir Žalgirio mūšis. Iš dailiosios literatūros paminėtinas Henr. Sienkovičiaus 3 tomų romanas Kryžiuočiai (yra lietuviškai), kuriame pateikiama šio mūšio lenkiškoji versija.

Jeigu Lietuva šiuo metu būtų nepriklausoma, tikėtume, kad ji būtų išleidusi nemenkesnę Žalgirio mūšiui paminėti seriją. O kupantui rusui šis mūšis neįdomus.

Kadangi šie ženklai pamini mums labai svarbią sukaktį, tai visus tris čia ir paduodame.

60 grošų ženkle yra karaliaus Jogailos statula nuo jo antkapio, esančio Vavelio katedroje, Krokuvoje. Šalia--mūšyje dalyvavusių tautų herbai: Lenkų, Lietuvių, Moldavų ir Čekų. Pasigendame herbų kitų tautų, dalyvavusių tame mūšyje po lietuvių vėliava. Ženklas tamsiai lelijinės spalvos. Dailininkas -- C. Kaczmarczyk, graveris -- E. Konecki.

90 gr. ženkle yra paminklas, kurį lenkai dabar pastatė Žalgirio kautynių vietoje: granito

DR. V. TERCIJONAS

(Atkelta iš 5 psl.)

pasiekiami rezultatų (be priedvartų) greitesnių ir įspūdingesnių, negu bolševikinė Rusija laimi smurtu ir prievarta.

Man atrodo, kad mūsų tėvynės išvadavimui ir tautos ateičiai didžiausios reikšmės turėtų, jei gū dėtume visas pastangas stiprinti savo tautines pozicijas šiam krašte ir rūpintis, kaip galint ilgiau sulaukyti mūsų didžiausios kolonijos nutautėjimą. Su baimė kartais galvoju, kad Amerikos lietuviai, remdami Lietuvos išlaisvinimą iš Rusijos jungo, patys anksčiau gali nutautėti ir sutirpti, negu Lietuva bus išlaisvinta.

blokuose iškalti riterių veidai ir ažuolo lapai. Ženklas tamsiai alyvinės spalvos. Paminklo autorius -- skulpt. Jerzy Bandura, ženklo dailininkas tas pats, kaip ir 60 gr. graveris -- S. Lukaszewski.

2,50 zlotų ženkle yra garsiojo lenkų tapytojo Jan Matejkos (1838 - 1893) paveikslo "Žalgirio mūšis" reprodukcija. Paveikslo viduryje--Vytautas Didysis raitas puola priešus, Karaliaus Jogailos nematyt, jis, greičiausia, yra dešinėje ant kalnelio, pamiškėje. Šio paveikslo spalvota reprodukcija Lietuvoje buvo labai paplitusi. Ženklas pilkos spalvos; jo graveris -- J. Miller. Kaip matome, ir šiais pašto ženklais lenkai visą pergalės garbę pasiskyrė tik sau. Lietuviams temalonėjo antroje vietoje įkomponuoti Vyty ir, tik žinodami, galime atrasti tikrąjį šio mūšio nugalėtoją--Vytautą Didįjį.

HAITI

išleido 6 pašto ženklų seriją pagerbimui Miss Haiti -- Claudinette Fouchard. Ji taip pat buvo išrinkta 1960 m. "pasauline cukraus karaliene". Pašto ženklai trijų rūšių piešiniais, su Miss Fouchard dviejose pozose, ir išleisti labai skoningai.

Čia matome tos serijos 10 centimų pašto ženklą su Miss Fouchard prie cukrašvendrių lauko, Haiti auginama daug cukrašvendrių ir cukrus yra svarbus eksporto produktas.

Haiti užima pusę Hispaniola salos (antrą salos pusę užima Dominikonų respublika). Pati Hispaniolos sala yra tarp Kubos ir Puerto Rico ir apgyventa daugumoje negrų ir mulatų. Haiti respublikos valstybinė kalba yra prancūzų. Kaip matome, ir pašto ženkluose visi frašai yra prancūziški.

JUNGtinės AMERIKOS VALSTYBĖS

Š. m. rugpiūčio 12 d. išleido ikšiolinį 7 centų oro pašto ženklą nauja spalva--raudona (iki šiol buvo mėlyna). Pašto ženklai lapuose--dantyti iš visų keturių pusių, juostose--dantyti tik iš dviejų pusių, atskirose knygtelėse ir spausdinti ant specialių oro pašto vokų.

Rugpiūčio 28 d. buvo išleistas 4 c. p. ženklas su šūkiu: "Duokime darbo invalidams". Piešinyje--invalidas prie mašinos.

Rugpiūčio 29 d. -- V-to Pasaulinio Miškininkystės kongreso proga išleistas 4 c. p. ž. su stilizuotu medžiu ir kitais simboliais.

Kadangi šie ženklai niekuo ypatingu nepasižymi, jų nuotraukų čia neduodame.

AMERIKOS LIETUVIAI FILATELISTAI

Noriu susirašinėti ir pasikeisti pašto ženklais. Rašyti šiuo adresu: Lietuvos TSR Raseinių miestas, Dubysos gt. Nr. 40 Gyls Mykolas.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

BALTIMORE

Gegužinės

Šią vasarą Baltimorės lietuviai turėjo dvi gražias gegužines, kur buvo daug vietos, daug pavėsio, daug vandens, daug jaukumo ir linksmumo.

Tradiciniai kas metai pirmąją gegužinę surengė Radijo programos vedėjai Albertas Juškus ir Kęstutis Laskauskas. Jų ruošiami parengimai pasižymi tvarkingumu ir įvairumu. Visi lietuviai noriai ir gausiai atsilanko.

Trimis savaitėmis vėliau toje pačioje vietoje įvyko Lietuvių Svetainės Bendrovės gegužinė. Čia ypatingai

gausiai suplaukė ne tik lietuviai, bet ir daug svetimtautių. Svetainės gegužinės rengimu ir tvarkymu labai kruopščiai ir rūpestingai dirbo šerinininkų parinktoji komisija iš Vik. Rimo, Kaz. Sadausko, Ed. Naniels ir Jon. Lekevičiaus.

Ramovės tradicinė išvyka

LVS Ramovė Baltimorės sk. rugpiūčio 14 d. turėjo kasmetinę tradicinę išvyką prie vandens -- Altona vasarvietėje. Ažuolų ir pušų pavėsyje ramovėnai su šeimomis ir svečiais atsivėsino, pasivažiavo ir pasišnekučiavo. Svečių tarpe buvo ir senosios kartos ateivių lietuvių. Pavėsyje prie staliuko matėsi bekortuoją

adv. Nadas Rastenis, Stanley Janušas ir kiti.

Skyriaus pirmininkas K. Pranckonis pasveikino svečius ir padėkojo už prielankumą ramovėnams.

Rugpiūčio 7 d. LVS Ramovė sk. turėjo narių susirinkimą. Svarstytas kariuomenės minėjimo klausimas. Nusistatyta: kariuomenės ir Žalgirio mūšio minėjimus sujungti. Minėjimai ruošiami kartu su LB Baltimorės apylinkės valdyba. Minėjimas įvyks lapkričio 19 d. Lietuvių Svetainės Salėje. Numatytas pranešimas ir koncertas.

Koncertas

LB Baltimorės apylinkės

valdyba rengia solistės Prudencijos Bičkienės koncertą.

Sol. Prud. Bičkienės koncertas įvyks rugsėjo 24 d., 7 val. 30 min. Lietuvių Svetainės Salėje. M. K-a

PRIEŠ 17 METŲ vienas architektas Baltimorėje pasiskelbė, jog ieškas sekretorės. Penkiolika moterų atsiliepė jo skelbimui. Dažniausiai jos galėjo rašyti mašinėle, vesti knygas ir naudoti stenografiją. Tačiau viena iš jų tebuvo tinkama, nes ji sugebėjo virti.

ŠVEDIJOJE per tris mėnesius buvo trejos vedybos: dvidešimt vienių metų dukros, jos tėvo ir ir senelio.

Eagle Stamps

the MAY co's

NOW

3

visada padidina sutaupas

BASEMENT stores

DOWNTOWN — PUBLIC SQUARE

CEDAR CENTER — RIDE AND RIDGEWOOD DRIVE

Jums labai patiks apsipirkti May's PARMATOWN RŪSIO KRAUTUVĖJE

Mes esame tuo įsitikinę... vieta, kur jūs galite ekonomiškai apsipirkti ir sutaupyti tuos ekstra centus viskam, ką tik perkate, ar tai būtų rūbai ar baldai jūsų namams... Jūs rasite visas prekes patogiai išstatytas, kad lengvai pasirinktumėt... ir pinigų taupymo kainomis, kurios padarė May's Rūsį garsų dešimtmečiais North-Eastern Ohio!

Eagle Stamps reiškia dar didesnes sutaupas. Clevelando vertingiausi ženklai!

'Gold Star' vertės mergaičių

Mokyklinės suknelės

7 iki 14 dydžiai

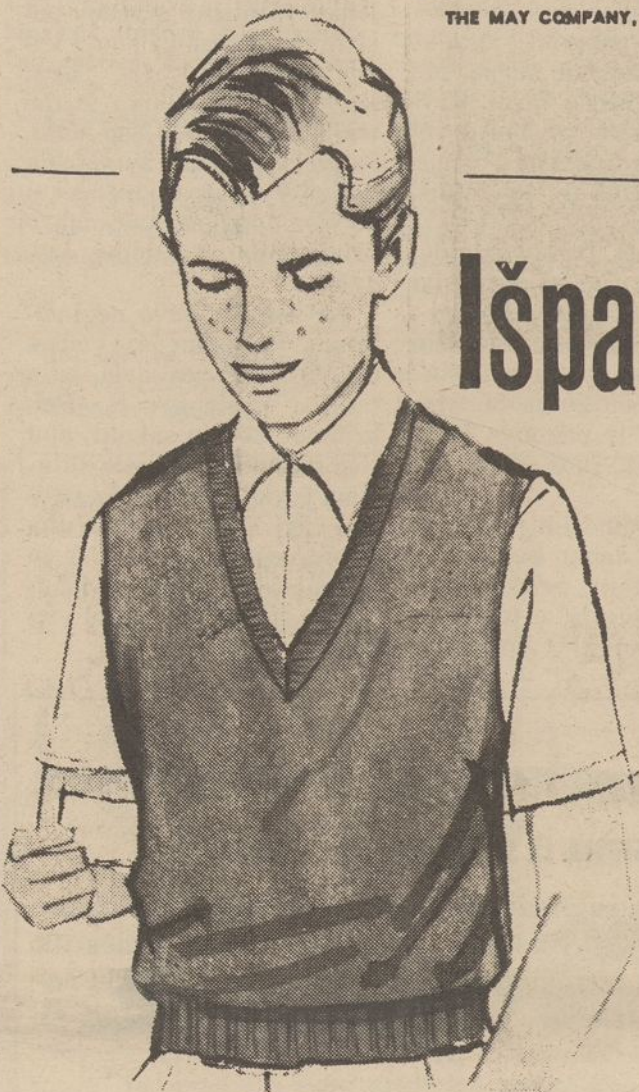
Wash 'n Wear puikios medvilnės

Blizga naujausiu stilium

Šios puikios medvilnės suknelės bus puikus priedas prie kiekvienos mergaitės mokyklinių rūbų. Mamai jos taip pat patiks, nes jos yra skalbiamos, lengvai prižiūrima medvilnė ir taip pat lengva jūsų kišeniui. Ateikite anksti ir parinkite mokykliniam nešiojimui.

Paštu ir telefonu užsakymai priimami Šaukite CHerry 1-3070

BASEMENT GIRLS WEAR DEPARTMENT... THE MAY COMPANY, ALL 3 STORES

Išpardavimas 100% ORLON Megstinių Berniukų

Per galvą:

100% Orlon acrylic per galvą megstiniai su V stilium kaklu. Skalbiami, navy, mėlynų, raudonų ir pilkų spalvų. Įkainuotos dideliu sutau-pymui grįžtant į mokyklą. Dydžiai S-M-L.

Sagų stilius:

Ilgom rankovėm, su sagom priekyje megstiniai, pagaminti iš 100% Orlon acrylic siūlų. Šie megstiniai yra gražių mėlynų, raudonų ir navy mėlynų spalvų. Visi yra skalbiami gražiam išlaikymui. Dydžiai 6 iki 16. Įkainuoti specialiom sutau-pom visiems.

Per galvą

1.99

Sagom

2.99

DIDŽIOJI IR PASKUTINIOJI ŠIŲ METŲ GEGUŽINĖ

(8-tos Lietuvių Dienos tąsa)

RENGIAMA LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS CLEVELANDO I-os ir II-os APYLINKIŲ RUGSĖJO 4 D.

NEURŲ SODYBOJE Pradžia 12 val. Auka 1 dol. , jaunimui 50c Vaikams laisvas įėjimas

BLOGAM ORUI ESANT GEGUŽINĖ ĮVYKS ŠV. JURGIO PARAPIJOS SALĖJE

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Dirva ateinančią savaitę, dėl Darbo Dienos šventės, pirmadienį neišeis. Ji išeis trečiadienį ir penktadienį.

• Nusisėkusi gegužinė. Pereitą sekmadienį p. Apalnių sodyboje įvykusi Amerikos Lietuvių Tarybos gegužinė praėjo gražiu pasisekimu. Jaunasis Vytenis Gatautis gražiai padėklamavo švitrigailos priešaišką iš Milžino Paunksmės. Skyriaus pirmininkas Julius Smetona padarė trumpą pranešimą lietuviškosios akcijos klausimu. Didokas clevelandiečių būrelis maloniai praleido keletą valandų, besiklausydamas skautininko Rekaus parengtos lietuviškų plokštelių muzikos. Gražus oras ir gamta, jauki lietuviška nuotaika susirinkusiems paliko maloniausių įspūdžių.

• SLA 14 kuopos valdyba savo nariams primena, kad šių metų vasaros užbaigos parengimas-pobūvis įvyksta rugsėjo 4 d. J. ir O. Blaškevičių gražioje sodyboje. Pobūvio metu, mūsų kuopos delegatai, dalyvavę Deimantiniame Seime Pittsburghe, padarys pranešimus apie seimo darbus bei svarbesnius nutarimus.

Clevelandiečių grupė, dalyvavusių ALT gegužinėje, grožisi turtingos sodybos fantanu.

V. Plodžinsko nuotrauka

Pobūvio maloni staigmena bus LA Pildomosios Tarybos prezidento Povilo Dargio atsilankymas, kuris, kaip numatoma, padarys platesnį pranešimą apie veiklą.

Povilas Dargis į Clevelandą atvyksta šio penktadienio vakare ir mūsų mieste išbus iki pirmadienio vakaro.

Pranešame, kad pobūvio metu įprastinio valgių ir

gėrimų bufeto nebus, taigi visi, kurie vyksite į kuopos paskutinį šios vasaros pobūvį, malonėkite pasiimti valgių ir gėrimų, kad galėtumėte patys pasisotinti ir savo artimuosius pavaišinti... Pobūvio pradžia — tuojau po pamaldų.

Pobūvio vieta — Jono ir Onos Blaškevičių sodyba, pasiekama važiuojant 6 keliu. Pravažiavus 306 kelio sankryžą, už pusmylio, dešinėje pusėje yra J. ir O. Blaškevičių sodyba. SLA nariai maloniai prašomi į pobūvį atvykti su savo šeimomis, taip pat pasikviesti ir bičiulius bei pažįstamus.

• C. Modestavičiui padaryta sunki vidurių operacija. Ligonis guli Lutheran Hospital.

• Clevelando ir apylinkių lietuviai kviečiami atsiminti rugsėjo 4 d., sekmadienį, rengiamą gegužinę — lietuvių dienos tęsinį. Ji įvyksta Neurų sodyboje. Rengia Bendruomenės abi apylinkės.

Kviečiama ko skaitlingiausiai atsilankyti ir atsilankant atsiminti, kad prie įėjimo bus duodama nemokamai bilietėliai, kuriais bus galima laimėti \$180 vertės suvaramąją mašiną. Visi galės laimėti Dirvos, Draugo, Kario ir Lietuvių Dienų metines prenumeratas. Jaunimui bus įdomios sporto varžybos ir laimėjusieji bus apdovanoti dovanėlėmis. Visi galės pasivaikšioti ir pasišokti, senas pažintis atnau-

Akrono šv. Petro lietuvių parapijos bažnyčioje buvo pakrikštyta Lina Janavičiūtė. Nuotraukoje krikšto tėvai V. Čyvas ir dr. Adomavičienė su parapijos klebonu Petriku.

V. Bacevičiaus nuotrauka

jinti ir naujas sumegzti. Jei kartais pasitaikytų gegužinę atsilankys ir SLA prezidentas P. Dargis su ponia, kurie tuo laiku lankysis Clevelande.

Jei kartais pasitaikytų blogas oras, gegužinė bus perkeliama į šv. Jurgio parapijos salę. Tokiu atveju ji prasidės 1:30 val.

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

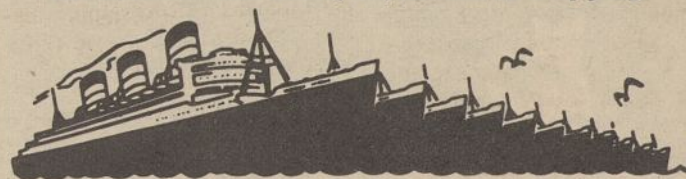
6621 Edna Avenue EN 1-1763

936 East 185 St. KE 1-7770

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA Kur tik besiruoštumėt keliauti, tuoj susirikišk su mūsų jetaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: Market 2-4867

Solistė Daiva Mongirdaitė

Rašytojas Antanas Gustaitis

Pianistė: Genovaitė Karsokienė

Programos vedėjas: Balys Auginas

Šių metų rudens sezono atidarymas

SKAUTŲ TĖVŲ KOMITETO RENGIAMAS

KONCERTAS -- BALIUS

BUFETAS IR ŠOKIAI

Šeštadienį, rugsėjo 10 d. Pradžia 6.30 p.p.

SLOVENIAN AUDITORIUM, 6417 ST. CLAIR AVE., CLEVELANDE

ŠOKIAMS GROS NEOLITHUANŲ ORKESTRAS, 9 ASMENŲ, VADOVAUJANT ALGIUI MODESTAVIČIUI

Kvietimai gaunami Spaudos kioske, Dirvoje, Komitete GL 1-0235 ir pas skautų tėvus.

Išnuomojamas butas

5 kamb. ir vonia .E. 70' ir Superior rajone. Naujas gazo pečius .Lauko porčiai. Skambinti UT 1-2347.

6 metų mūrinis dviejų šeimų namas

Puikus investavimas labai gerame ir brangiam rajone. 6 metų mūrinis. 5 ir 5 kambariai. Naujai dažytas iš vidaus ir lauko. Plytelių vonia. Didelė beržinė virtuvė. Namai yra Euclide, netoli mokyklų, parkų, krautinių ir susisiekimo. Labai pageidaujama vieta. Parduoda savininkas. Galima pamatyti kasdien tarp 2-8 P. M.

710 E. 222 St., Euclid (104)

Namas ir garažai

7 kamb. Colonial. Dvigubi langai su sietais. 6 garažai. Kilimai viršų ir apačioj. Užuolaidos. Parduoda savininkas. Kasdien 2-6 P. M. 411 Eddy Rd. LI 1-9153 (103)

6 k. namas

Parmoj. 6 kambariai. Ranch stiliaus. Gerame stovyje. Šaukti: TU 4-8197. (103)

Išnuomojamas kambarys su teise naudotis virtuve. Atskiras įėjimas. Skambinti: PO 1-0021 po 5 val. vakaro.

KAS IR KUR?

• Dirva ateinančią savaitę, dėl Darbo Dienos šventės, išeis tik du kartus — trečiadienį ir penktadienį.

• Renata Reisonaitė, gyv. Adelaidėje, Australijoje, architektūros studentė, dekoravo didžiausią ir gražiausią to miesto naują viešbutį, pastatant kaštavusį virš 650,000 svarų. R. Reisonaitė aktyviai reiškiasi ir lietuvių jaunimo organizacijose. Ji vadovauja Vilniaus tunto skautėms.

• Inž. A. H. Glažei, gyv. Adelaidėje, Inžinerijos ir Vandens Tiekimo Departamentas, pavedė prižiūrėti Maypongos rezervuaro statybą. Inžinerijos mokslus jis yra baigęs Vytauto Didžiojo Universitete, Kaune.

• Valstiečių Liaudininkų Sąjungos centro komitetas išrinkti: J. Audėnas, Z. Dailidka, J. Daugėla, J. Kardešis, K. Karvelis, A. Kučys, G. Lazauskas, J. Pajaujė ir L. Šmulskytis.

• Alvydas Vasaitis, jau pasižymėjęs gabumais jaunas pianistas, Chicago Tribune rengtam festivalio konkurse laimėjo antrąją vietą.

• Kęstutis Zapkus, jaunas dailininkas iš Chicagos, laimėjęs \$3000 stipendiją, pakviestas dailės mokytoju į Syracuse Universitetą, N. Y.

• Jonas Budrys, Liet. Gen. Konsulas New Yorke, aplankys Akademinių Skautų Sąjungos jubiliejinę stovyklą, kuri prasidės šį sekmadienį, Interstate Polisades Parke, New York.

• Min. Vaclovas Sidzikauskas, Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. ir lietuvių delegacijos pirmininkas prie Pavergtųjų Tautų, duos pranešimą aktualiais Lietuvos laisvinimo klausimais Akademinių Skautų Sąjungos jubiliejinėje stovykloje, kuri vyks rugsėjo 4-11 d. netoli New Yorko.

• Br. Bieliukas, nuolatinis LRS atstovas prie Talkos, susitaręs su centro komiteto, praneša, kad Talkos tarybos suvažiavime LRS atstovams šie asmenys: B. Bieliukas, inž. J. Vėbra, K. Drunga, H. Žemelis. Dar nepaaiškėjo atstovai iš Toronto, Detroito ir kt. vietovių.

• Šachmatininkas Kazys Merkis laimėjo naują tašką JAV komandai IV pasaulio koresp. pirmenybėse iš

DIRVOS 45 METŲ SUKAKTIES RĖMĖJAI

Dirvos 45 metų sukakties rėmėjais įsijungė:

VL. Brazilius, Cleveland	5,00
B. Tvarakūnas, Phila	5,00
M. Karaša, Baltimore	5,00
J. Končius, So. Boston	5,00
V. Ramonas, Chicago	2,00
P.M. Chester	1,00
Vyt. Žmuidzinas, Rochester	2,00
Pr. Narvydas, Brooklyn	5,00
V. Kozica, Downey	5,00
M.R., Chicago	10,00
V. Bložė, Cleveland	5,00
P. Domijonaitis, Elizabeth	5,00
B. ir R. Veitai, Pittsburgh	10,00
J. Smetona, Cleveland	5,00
Povilas Karosas, New Britain	5,00
A. Grigaitis, Brooklyn	2,00
Dr. J. Yčas, Toronto	5,00
A. Kuolas, Toronto	5,00
D. Šukelis, Chicago	5,00
S. Daučanskas, Chicago	5,00
J. Liaukus, Brooklyn	5,00
S. Mickus, Medinch	2,00
P. Saladžius, Rochester	5,00
T. Žitraitis, Oxford	1,00
B. Vyliadas, Elizabeth	5,00
J. Čeponis, Toronto	5,00
P. Motekūnas, Brooklyn	1,00
J. Juodikis, Chicago	5,00
B. Gražulis, Flint	2,50
C. I. Sorok, Cleveland	5,00
P. Genys, Chicago	2,00
J. Suslavicius, Kanada	5,00
J. Baublys, Detroit	5,00
V. A. Kerševičius, Detroit	5,00
A. Petrauskas, Detroit	5,00

Rėmėjams širdingai dėkojame.

rungtynių su Ispanija. Šiuo kartą jo auka buvo, kaip rašo Boston S. Globe, rugp. 21 d. Pedro Cherta, Barcelona. Prieš tai Merkis laimėjo tašką iš Kanados ir kitą pasidalino su Argentina.

Rugp. 28 d. Sunday Globe įdėjo Merkio laimėtą partiją iš ispano Lherta.

• Makaitis, 15 metų, kuris šiemet laimėjo Bostono moksleivių ir vėliau Massachusetts B kl. pirmenybes įkeltas į So. Bostono lietuvių A klasės komandą, kad gintų lietuvių spalvas tarp klubinėse Bostono rungtynėse.

• Leonardas Andriekus išleido antrą eilę rinkinių "Saulė kryžiuose". Atspausdino pranciškonų spaustuvė Brooklyne. Rinkinyje turi 208 pusl. Pagrindinė tema — Kristus lietuviškoje būtyje. Iliustravo dail. T. Valius. Knyga jau išėjo.

• Iš Neo Lithuania stovyklos geriausių sveikinimus atsiuntė: M. Valiukėnas, J. Našlūnas, Eglė Žemgulytė, V. Mazeika ir Ant. Diržys.

Vykintas Gedgaudas, iš Santa Monicos, Cal. pakeliui į Clevelandą aplankyti savo draugų, grožisi Grand Canyon vaizdais.

New Yorke Žalgirio mūšio minėjimą rengia drauge su lenkais

PLB New Yorke Apygardos iniciatyva, rugp. 25 d., Lietuvių Atletų klube buvo sukviešti visų organizacijų atstovai pasitarti, kaip geriau ir išspūdingiau suruošti Žalgirio mūšio sukakties minėjimą.

Bet čia paaiškėjo, kad New Yorke toks minėjimas jau ruošiamas ir net platesnio masto, kartu su lenkais, anglų kalboj.

M. Brakas šį klausimą referavo, motyvuodamas, kad Žalgirio mūšyje lietuviai kariavo prieš kryžiuočius kartu su lenkais, kartu laimėjo, todėl tą didelį istorinį įvykį, abiejų tautų buvusią vienybę ir jos teigiamas pasekas pravartu ir vėl pade monstruoti. Bus minima, sakė Brakas, lenkų mokslo instituto ir Lietuvos tyrimo instituto vardu. Tai numatyta lapkričio mėn. akademinio pobūdžio demonstracija visam pasauliui, kiek mes gero esam su lenkais kartu padarę ir vėl galime ateity padaryti.

Jakštis įrodinėjo, kad Žal-

girio mūšis buvo daug didesnis už parapijinį įvykį, todėl negali būti ir minimas parapijos ribose, savųjų tarpe, o einama į platesnius vandenis, kas duos galimybes atkreipti dėmesį svetimos spaudos ir visuomenės.

Z. Raulinaitis siūlė ruošti tik lietuviams, nurodymas iš praeities lenkais nepasitikėjimo priežastis.

S. Gudas pritarė bendram minėjimui, kuris jau yra ruošiamas ir Lietuvos kariuomenės šventės proga taip pat paminėti vien lietuvių tarpe. Žodžiu, kariuomenės šventę švęsti Žalgirio mūšio minėjimo ženkle.

Diskusijoje dar dalyvavo V. Alksnins, Ošlapas, S. Briedes ir jaunieji atstovai.

Iš PLB Apyg. pirm. D. Peniko, A. Dimo ir Z. Raulinaitio išrinkta komisija sukviešti antrą pasitarimą, nes ne visos organizacijos atstovai. Dalyvavo apie 20 žmonių. Ne visos buvo ir pakviestos.

E.Č.

Clevelandiečiai R. ir R. Vygirdai, aktyvūs skautų veikėjai, išsikėlė gyventi į Los Angeles, visą savo "turtą" persiveždami į Vakarus, kaip senovės pionieriai, automobilio priekaboje...

V. Bacevičiaus nuotrauka

NEW YORK

LRS SKYRIUS GYVINA VEIKLĄ

Š. m. rugpjūčio 27 d. naujo N.Y. LRS skyriaus pirmininko A. Daunio rezidencijoje, Long Island, įvyko gausus ir įdomus vietos skyriaus susirinkimas. Tai buvo pirmas po ilgesnio laiko santarviečių susėjimas, pasižymėjęs darbinga nuotaika ir naujais sumanymais pagyventi LB veiklą.

Dienotvarkėje buvo svarstomi naujo centro komiteto rinkimai ir kandidatai, plačiau buvo išskalbta apie ateinančių Talkos tarybos suvažiavimą ir atstovų pa-

skyrimą ir ilgiausiai buvo sustoti ties skyriaus ir apimamais LRS veiklos pagyvinimo klausimais, kurio metu buvo patiekta labai įdomių ir konkrečių pasiūlymų. Tie visi pasiūlymai bus perduoti svarstyti centro K-tui.

Taip pat šiame susirinkime dalyvavo, savo atostogas New Yorke leidžias, Rochesterio LRS sk. p-kas ir buv. ilgametis vadovybės narys H. Žemelis. Dabartinę New Yorko LRS sk. valdybą sudaro: p-kas A. Daunys, sek. -- B. Bieliukas ir ižd. V. Žilinskas.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

BOSTONO LIETUVIAI RUOŠIASI TAUTOS ŠVENTEI

Amerikos lietuviai, kaip dėl elės politinių, visuomeninių ir kultūrinių klausimų, taip ir dėl rugsėjo 8 d. tautinės šventės dar vis nepajėgia susiprasti. Šen bei ten ji būna rengiama, bet vis dar netrūksta ją lydinčio šalčio ir priekabių. Vieniems atrodo, kad mes per daug švenčių švenčiame, kitiems tautos šventės jau iš viso nereikalingos, bet atsiranda ir tokių, kurie skelbia, kad rugsėjo 8 d. rengiama tautos šventė yra smetoninės Lietuvos atradimas...

Labai nesmagu tuos faktus minėti, bet, deja, taip jau mūsų gyvenime pasitaiko. Iš tikro, turėdami tokią turtingą tautos istoriją, galėtume žymiai daugiau švenčių rengti, bet kažkodėl to nedaroma. Matyt mums jau nebeįdomu sustoti prie žymiųjų mūsų tautos praeities įvykių, sutelktu žvilgsniu giliau į juos pažvelgti ir šiai dienai stiprybės iš jų pasisemti.

Rugsėjo 8 d. šventė, Lietuvoje buvo pradėta švęsti dabar vadinomais smetoniniais laikais, gali tik garbė teikti buv. Respublikos prezidentui Ant. Smetonai, jeigu jo iniciatyva tas prasmingas Lietuvos praeities įvykis buvo grąžintas į gyvenimą. Tačiau šandien gal ne tiek svarbu, kieno sumanymu ta šventė buvo pradėta švęsti, kiek svarbi pati jos esmė ir pasmė.

Rugsėjo 8 d. 1430 m. buvo paskirta Vytauto Didžiojo karūnacijos diena. Į šį šventę ir svečiai jau buvo suvažiavę. Įveikę didžiulius Lietuvos priešus, Vytautas Didysis pasiryžė ir lenkams įrodyti, kad Lietuva yra nepriklausoma valstybė. Lucko suvažiavime Jogaila Vytauto karūnacijai pritarė, bet vėliau, lenkų ponų spaudžiamas, tą pritarimą atšaukė. Tuo tarpu imperatorius Zigmantas karūną Vytautui Didžiajam pasiuntė, bet lenkai pasiuntinius sulaukė, karališkąjį vainiką pagrobė -- rugsėjo 8 d. karūnacija negalėjo įvykti. Santykių tarp Lietuvos ir Lenkijos nepaprastai įsitempė.

Vytautas ir lenkai pradėjo ruošti karui. Jogaila tuo metu Vytautui rašė: "Mūsų brolis yra laisvas, kaip ir mes, ir mes jo nelaikome kitokiu, kaip tik mūsų broliu. Taip pat ir Lietuvos kunigaikščius bei bajorus laikome laisvais, kaip ir mūsų (Lenkijos) ponus, ir lygius su jais."

Vytauto Didžiojo tie žodžiai nepagudė, jis paskyrė naują vainikavimo datą, o imperatorius Zigmantas tuoju pažadėjo nusijusti jam karūną kitais keliais, ne per Lenkiją. Taip ginčui parašė, į Vilnių atvyko pats Jogaila su lenkų ponų delegacija. Pusbroliai tuoj susitarė, kad Vytautas bus karalium vainikuojamas, o Vytautas pažadėjo, kad po jo mirties Lietuvos karūna turi tekti Jogailos sūnui.

Deja, Vytautas Didysis naujos karūnacijos dienos nebesulaukė, jis mirė 1430 m. spalio mėn. 27 d. jau senelis būdamas -- 80 metų su viršum.

Taigi rugsėjo 8 d. reikšmė yra ne fašistinė ir ne kitokia, bet gili ir prasminga lietuvių tautos šventė. Atrodo, Vytautą Didįjį ištikusi nelemtis mus persekioja iki šių dienų. Argi ir tokia proga mes negalime turėti tiek geros valios, kad parodytumėm savo susipratimą ir vieningumą?..

SKAUTAI

Š. m. rugsėjo 1 d. prasideda Lietuvių Skautų Sąjungos vadovų suvažiavimas naujai Sąjungos vadovybei išrinkti.

Tarybos Pirmija išsiuntinėjo Korespondencinio Sąjungos suvažiavimo šauklį tiems atstovams, kurių adresus turėjo, o taip pat turtininkams ir vietininkams. Atstovai, kurie šauklio su suvažiavimo nuostatais nebūtų gavę, praeitį kreiptis į turtininkus arba registruotis KSS Prezidiumo šiuo adresu: A. Venclauskas, 138 Woodland Street, Worcester 10, Mass.

Registruojantis prašoma nurodyti: laipsnį, vardą - pavardę, einamas pareigas ir adresą. Atstovai turi būti susimokėję nario mokesį ir registruojantis įmokėti 2 dol. registracijos mokesčio. Užsiregistruoti reikia ne vėliau rugsėjo m. 28 d.

LSS Tarybos Pirmija

Bostone Tautos šventė rengiama šeštadienį, rugsėjo 10 d., 7 val. vakaro So. Bostono Aukšt. Mokyklos didžiojoje auditorijoje. Pagrindinis šventės kalbėtojas -- min. Dr. Stasys Bačkis, naujasis Lietuvos Pasiuntinys Washington, D.C., patarėjas. Meninę programą atliks solistai Irena Mickūnienė, Stasys Liepas ir kom. Jul. Gaidelio vadovaujamas Bostono liet. mišrus choras. Tautos šventę rengia A.L. T. S-gos Bostone sk. valdyba, vad. energingojo pirm. Ant. Mat-joškos.

Bostono ir apylinkių lietuviai nuoširdžiai kviečiami šventėje gausiai dalyvauti. Rengėjai taria, kad tai yra visų lietuvių šventė. Būtų tikrai džiugu, kad ir šiuo atveju bostoniečių lauziami ledai rastų gyvyssio atgarsio visose JAV lietuvių kolonijose. St. S.

PIRMASIS SUBATVAKARIS

RUGSEJO 17 D.

Vasara greitai bėga į rudenį. Netrukus baigsis šių metų atostogos, vasarvietės uždarys savo duris, o mes vėl pasklisim miestų gatvėse.

Bostono lietuviai jau dabar rengiasi pradėti ateinančių metų kultūrinės ir visuomeninės veiklos sezoną. Pirmasis 1960 - 1961 m. sezono Subatvakaris rengiamas rugsėjo 17 d., 7 val. 30 min. A.L.T. S-gos Bostono skyriaus namuose, kurie šiuo metu yra remontuojami ir gražinami.

Subatvakariams rengti komisija ilko ta pati -- pirm. Just. Vaičiūtis, nariai Vl. Mickūnas, dail. Vikt. Andriūšis, Ant. Vilėniškis ir St. Santvaras.

Pirmojo Subatvakario programai atlikti telkiamos jaunimo jėgos. Bus kai kurių lietuviškų papročių demonstracija, bus kitaip, negu anksčiau būdavo.

Bostono lietuviai, kurie pirmaisiais metais Subatvakariams pamėgo, iš anksto nuoširdžiai kviečiami nepamiršti, kad naujojo sezono pirmasis kultūrinis Subatvakaris įvyksta rugsėjo 17 d. A.L.T. S-gos namuose, 484 4-tojos gatvės, So. Bostone.

IS LB CENTRO

VALDYBOS DARBŲ

Pasaulio LB-nės paskelbto vaikams ir jaunimui taikomų dramų konkursų proga vienur kitur paaiškėjo, kad esą veikalų, parašytų įvairaus amžiaus vaikams ir jau vaidintų. Bet net sutarusieji tikro pasisekimo turėjo tenkintis tikrai vienos kolonijos ribomis, kadangi statyta iš vienintelio rankraščio. Esą ir daugiau tokių veikalų net po keletą pas kaikiuriuos autorius, dar nevaidintų ir laukiančių progos arba globos. Reikėtų manyti, kad surankiojus didesnę, šitokiems tikslams parašytų veikalų kiekį, susipažinus su jais ir išmaningai įvertinus pravartu išleisti visus, kurie pasirodytų rekomenduotini. Nutarta pasiūlyti Švietimo Tarybai imtis šio darbo.

Jau metas susirūpinti Kalėdų bei Naujųjų Metų sveikinimais per bendruomenę. Skirstyti paskiras korteles, rašyti ir siuntinėti, ypač numatant didelį skaičių stengtų neužmiršti ko nors arba papildomai pirkti -- reikia kiekvienam nemaža laiko. O sveikinant vieno bendrinio leidinio pagalba susidaro lengvai suprantamas patogumas ir laiko sutaupymas visiems asmenims, šeimoms, savarankiams verslininkams, įmonėms ir organizacijoms. Be to, tai yra gerą reikalingų reklamų priemonė. Tam tikro turinio bendraraštis netrukus bus išsiųstas apygardoms bei apylinkėms.

Vladas Brazilius

* NORMAN, Okla, gyventojas prie kelio iškabino užrašą: "Važiokit palengva, nes vaiko vystyklai džiūsta."

* CINCINNATI miesto teisėjas nepilnamečius automobilio vagis baudžia paskirdamas juos plauti ir blizginti miesto automobilius. Jo įsitikinimu jaunuoliai yra susižavėję automobiliais, bet kai gerokai paprakaituos tai melė sumažės.

Vienas aktyviausių Chicagos lietuviškosios veiklos filmuotojų A. Martinkus (kairėje) su mūsų foto bendradarbiu V. Noreika stengiasi nepraleisti neužfiksuoti nė vieno įvykio ir dažnai tenka iš vienos vietos skubėti į kitą.

E. Šulaitis nuotrauka